

TAGALWAGEN SIGAREN.

Deze sigaren, uit *Tagalwa* zeer zuiver en aangenaam geur en goede bewerking, zijn, zoodat de geringe voorraad, strekt, alleen te verkrijgen bij de Heeren **VAN RIET & TER GOUW**, tot Batavia, a. f. 12.— Rec. het tijds van 300 stuks. (1208)

Verkrijgbaar bij **D. N. BUIJS & Co.**

MANILLA SIGAREN N°. 5.

(1107)

VERGULDE LIJSTEN VOOR PLATEN.

tegen zeer billijke prijzen van 40 Centen tot 1 f 2.— per voet.

Eene fraaie verzameling lithographien en Gravuren, Prechtwerken, Papeterien, Papieren en Kantoorbehoefden, in het groot en in het klein, te bekomen bij **H. M. van Dorp** te Batavia. (1177)

OP NIEUW ONTVANGEN.

Een *Violoncel* en *Alt*, bij

VAN RIET & TER GOUW.

(1176)

Direct met de Europa ontvangen:

van het zoo gunstig bekende merk *Georg Daal*, in Mainz en Gelnhausen, als: Hochheimer, Niersteiner, Rudesheimer, Liebfraumilch, enz., alsmede:

25 Kisten Superieure kwaliteits Mousseerende Rijnwijn. **LAUGIER & ESMIOL.** (1192)

Met het schip de *Tweelingsusters* ontvingen de Ondergeteekenden eene fraaie Collectie echte Bronzen, in Engeland vervaardigde, **LAMPEN**, als: Kroonlampen met 2, 3 en 4 lichten, Piano-, Tafel-, Hang-, Muur- en Kantoorlampen, alsmede eene factuur **SCHILDERIEN**, meest alle uitgezochte nieuwe stukken, daarbij bevinden zich ook weder Medaillon Schilderijen, op glas geschilderd, etc. **VAUPEL & Co.** (1181)

ONTVANGEN:

Gerookte en versche Zalm in Blik, blikjes Vleesch, Wild en Groenten, blikjes Petit Pois, Celery au jus, enz., roode en witte Letters, Heilmaker, Likouren van *Wynand Fockink*, Strop de *Punch* van *Wynand Fockink*, in flesch en halve fleschen, bij

VAN RIET & TER GOUW. (1175)

Per de *Vier Gebroeders* ontvingen de Ondergeteekenden de volgende **RHYNWIJNEN** van *Georg Daal* in Mainz.

- 25 dozen Mousseerende Rijnwijn.
- 25 " Hochheimer Berg.
- 25 " Rudesheimer.
- 25 " Niersteiner.
- 25 " Johannisberger Cabnet.
- 25 " Geisenheimer.

Deze Wijnen zijn alle echt en van eene superieure kwaliteit, zoodat zij die aan heeren liefhebbers en kenners durven aanbevelen.

VAUPEL & Co. (1180)

THANS UITGEPAKT.

Een mooi partijje Heeren en Dames Necessaires bij **VAN RIET & TER GOUW.** (1174)

Marmoreen Meubelsteenen.

De *Ondergeteekenden* hebben pas ontvingen eene belangrijke factuur Marmoreen, als: Tafels voor verschillende kleuren en fraaie randen, eene menigte Steenen voor Corbels, Kruisen, Buisen, Wandtafels, enz. (1179)

VAUPEL & Co.

Bij de ondergeteekenden op nieuw ontvangen:

VERSCHIE TUNZADEN

van de Kaap de Goede Hoop, in pakjes van 20 diverse soorten.

GEBR. ROSELJE & Co. (1190)

Ter opruiming eener factuur medewerken, verkrijgbaar:

Borduurwol, gesortoerd, a f 12 p. pond, benevens eenige borduurwerken, tegen zeer lage prijzen, bij

H. M. VAN DORP. (1067)

REVALENTA ARABICA

van **BARRY DU BARRY & Co.**, te Londen. Hoofd-Depot voor Batavia, de heeren **VAUPEL & Co.** (1064)

S. B. VAN KLEEFF & Co. Passer Pisang.

Provisien met de laatste gekonnen schepen, onder anderen:

360 Pakke HAMMEN, TONGEN, in Vaatjes, ZUUR- en ROODE KOOL. (1172)

TE KOOP 80 tjaing Padie of meer, de tjaing van 5000 pond gewigt, aftehalen van het land Tjalong.

Adres: **H. VAN DEN BOOGAARD, Selemba.** (1201)

TE KOOP Een Sydney Zwart Paard (Hengst). Te bevragen bij

H. M. VAN DORP. (1195)

TE HUUR Een **SPRENSMAKKERIJ** in de ommelanden van Batavia. Te bevragen bij **H. M. VAN DORP.** (1196)

HESSISCHE LOTERIJ.

Bij de op heden voor Notaris en getuigen, volgens het ontwerp plaats gehad hebbende 18de Trekking van de Keur-Hessische Staats-Loterij van het jaar 1855, zijn de volgende 20 seriën nummers uitgekomen:

100. 304. 481. 808. 1102. 1681. 2277. 2326. 2779. 2941. 3178. 3742. 3888. 4419. 4449. 5017. 5425. 6076. 6512. 6523. hetwelk wij hierna toe ter algemeene kennis brengen.

Wij roepen tevens, ingevolge § 6 der Keur-Hessische bepaling van 18 December 1823, den bezitter van het naar ingewonnen berichten door den eigenaar verloren Premiebewijs, Serie 247, No. 8425 op, om zich voor het einde van 3 maanden na deze bekendmaking, bij ons bekend te maken, zellende in het tegenovergestelde geval een duplicaatbewijs worden afgegeven, aan welke bezitter de daarop vallende premie zal worden uitbetaald, twee jaren na den vervaltijd, indien inmiddels het oorspronkelijk bewijs niet ter betaling aangeboden is. **Het Keur-Hessische Hoofdbestuur van Financien, SCHOFFEN, Vt. STEPHAN.** (1121)

CASSEL, 1 Junij 1854. **N. B.** Houders van Seriën, waarvan de nummers niet uitgeloot zijn, behouden hun regt op de Trekking van December, mits supplerende twee derde der betaalde som.

hand. Ik vroeg hem, of hij zich reeds aan u had verklaard; hij zeide van neen, omdat hij nog te jong waart, en hij bovendien eerst bij zijne terugkomst aan eene betrekking en een huwelijk zou kunnen denken. — Dat zal hij zich wel beide uit het hoofd moeten zetten, zeide **MARIE** koel: ik beeld mij in, dat zoo min een consistorie aan een goddelooszen filosoof eene pastorie zal geven, zoo min een meisje hem tot man zal nemen.

De gravin glimlachte. Wie weet of toch niet wellicht zeker iemand uit levens-philosophie, omdat geen betere partij zich aanbiedt, met **KRAKOLZ's** filosofie verzoend wordt. — Ik geloof het nauwelijks. Herinner u nog maar dien avond, toen ik hem verzocht mij het een of ander philosophisch, stelsel te verklaren. Wat was dat voor een afgrijselijk, onchristelijk, god-luochenend tuig, dat hij toen voor den dag bragt! Of zohoon ik er nauwelijks de helft van begreep, ijste ik echter bij de gedachte, dat zoo iets kon worden geleerd en voortgeplant.

De gravin streekt glimlagchend met hare hand over **MARIE's** blonde lokken, en zeide: Maak u daar niet ongerust over, en dank God, dat het gik der twijfeling op uw geloof geen invloed zal hebben; evenzoo maak ik mij ook over **GASTON** niet ongerust. — Maar het is toch een gevaarlijk waagstuk, den jongen graaf altoos in het gezelschap van een atheïst te laten.

Dat geloof ik niet. Vooreerst is **GASTON** opregt godsdienstig, en dan heeft hij, hoe veel achtting hij ook voor de kundigheden van zijnen gouverneur koestert, zulk een afkeer van dezelve geheel levensaanschuwing, dat geen gift, door hem aangeboden, ingang bij **GASTON** vindt. Maar zeg mij, **MARIE!** waarom noemt hij **GASTON** nu altijd den *jongen graaf*? Vroeger deedt hij dat niet.

Wederom bedekte een donkere bios het gelaat van het meisje en zij zeide op den toon van gedwongen scherts: Ik oefen mij al vast, want wanneer hij terugkeert, moet ik hem toch zoo noemen. Veruorloof mij thans daarmee te beginnen.

Hij **VIOLANTE** rees de verdenking op, dat **GASTON** bij het afscheid nemen van **MARIE** zijne liefde mogt hebben verraden en zij zich derhalve thans op een grooteren afstand trachtte te plaatsen, dan weleer. En dat was ook inderdaad zoo. **GASTON** had der vroegere speelgenootte zijner kindsheid wel niet regtstreeks eene liefdesverklaring gedaan, maar, in wederwil der waarschuwing van zijnen oom, zich bij het afscheid nemen zoo in het oog loopend vreemd gedragen, dat bij **MARIE** geen twijfel meer kon overblijven. In plaats van haar zijne inoeder aan te bevelen, zoo als zij had verwacht, had hij haar gemeek om hem somwijlen te schrijven en hem niet te vergeten. **MARIE** had des te eerder een blik in zijn binnenste geworpen, daar hare positie in

Voor de administratie der koffijlanden **Java** en **Sulawesi** wordt iemand gevraagd welke de daarvoor vereischte kennis betreft, zellende zij, dat de Javaansche taal spreken en kennen bij voorkeur in aanmerking komen.

Indien de sollicitant bewijzen van bekwaamheid of certificaten van vroegere betrekkingen heeft, wordt gezocht dezelve over te leggen.

Voorwaarden en inkomen zullen naar gelang der bekwaamheden enz. worden geregeld. Kennende op f 300.— a f 400.— 's maands worden gerekend.

Vegadigden gelieven zich te adresseren bij den francw aan de O. I. Maatschappij van Administratie en Lijfrente (kantoor Batavia) onder opgave hunner adressen en bij wien men zich, des noodig, naar hun kan informeren.

Aanvragen zullen tot medio September e. k. in aanmerking komen. (1170)

Bij den ondergeteekenda zijn te bekomen:

INDIANA,

verzameling van stukken van onderscheiden aard, over *Landen, Volken, Godheden en Geschiedenis van den Indischen Archipel*, 1ste en 2de deel met Kaarten en Platen, door **J. P. G. Brumund**, alsmede:

Berigten omtrent de *Evangelisatie van Java*, medegedeeld door **J. E. G. Brumund**, (1182)

G. WARNAR.

Leesbibliotheek van H. M. van Dorp, te Batavia.

Een nieuwe Catalogus dezer Bibliotheek is vervaardigd, en zal weldra door supplementen worden gevolgd. De beste en nieuwste Romans worden voortdurend aangekoofd, terwijl ook de voornaamste Hollandsche, Fransche en Engelsche Tijdschriften ter lezing voorhanden zijn. (1181)

BERNARD et HUETTE,

Précis iconographique de Medecine opérative et d'Anatomie Chirurgicale, Figures coloriées, édition magnifique, 1853, retié . . . . . f 38.—

II. **Moser**, Handboek der algemeene Heelkunde . . . 5.—

III. **Ideler**, Algemeene Levensregeling . . . . . 7.—

IV. **Burger**, Handboek der Heelkundige Verhandler, met 350 afbeeldingen . . . . . f 10.—

V. **Gerlach**, Handboek der Wersollee . . . . . 8.—

VI. **Frensch**, de Spijsvertering . . . . . 4.—

VII. **Faine Coltan**, de Tening 2.50

VIII. **Meisse**, Scheikunde en Mikroskoop aan het ziekbed . . . . . f 6.—

IX. **Ferster**, Pathologische Anatomie . . . . . 8.—

X. **Lotze**, algemeene Pathologie en Therapie . . . 8.—

XI. **Valentin**, Physiologie van den mensch . . . 8.—

XII. **Moser**, Handboek der Ontleedkundige Heelkunde . . . . . f 6.80

XIII. **Myrff**, Ontleedkunde van den mensch . . . 14.—

XIV. **Skoda**, over Percussie en Auscultatie . . . 2.50

XV. **Bergmann**, Medicina Forensis . . . . . 9.—

XVI. **Moser**, Heel-ontleedkundig Vade Mecum . . . 5.—

benevens eene groote collectie der nieuwste en meest gewaardeerde

GENEESKUNDIGE WERKEN,

meerendeels uitgaven van 1853 en 1854, en in genoegzamen getale voorhanden om in de eerste aanvragen te voldoen.

Bestellingen op Geneeskundige Werken worden binnen den kortst mogelijken tijd en tegen zeer billijke notering uitgevoerd door

(1202) **VAN HAREN NOMAN & KOLEF.**

DELFTSCHE STUDENTEN ALMANAKKEN

voor 1853 en 1854,

alsmede eenige exemplaren van:

I. **Jhr. Cornets de Groot**, Aanmerkingen op het Regerings-Reglement.

II. **J. J. Rochussen**, Toelichting en verdediging van eenige daden van mijn bestuur in Indie.

Ontvangen bij **VAN HAREN NOMAN & KOLEF.** (1189)

het leven haar nadenkender maakte, dan een meisje van haren leeftijd gewoonlijk is. Zij besloot ook het geheim, dat zij had ontdekt, voor de gravin, van welke zij hoopte dat niets bemerkt zou zijn, zorgvuldig te verbergen. Haar eigen hart onderzocht zij gestreng; maar tot hare blijdschap vond zij, dat geen snaar voor **GASTON** ander dan met zusterlijke liefde sloeg, en gevestigd en donkbaar dat de **Hemel** haar daardoor hare taak had verlicht, zag zij, wat die pens-betref, met kalme de toekomst te gemoet. **KRAKOLZ** trachtte al geheel en al uit hare zinnen te wagen. Het ergende haar, daaraan te denken; even als alle Gese vrouwen bij eene dergelijke gelegenheid, gevoelde zij zich heilloos, dat deze voor haar zoo afschuwelijke man de stoutheid had, haar te beminnen en hare hand te vreegen.

De gravin werd van week tot week zwakker en lijdender. De brieven, die **GASTON** dikweel genoeg zond, waren niet in staat haar kracht te geven, hoerbaar ook iedere tijding van hem haar hart wel deed; want zij merkte maar al te goed, dat deze brieven eigenlijk slechts voor **MARIE** geschreven waren, daar hij wel overtuigd kon zijn, dat de gravin ze haar mededeelde. Hij schreef altoos van zijn verlangen naar hui, van zijne sombere stemming, zijn alleen zijn, en daar nevens **KRAKOLZ** hij vrij onbehendig zijne liberale ideën en weinig aristocratische grondstellingen ten opzichte der maatschappij

ROMANS ILLUSTRÉS

anciens et modernes, avec dessein des principaux artistes, chez
(1203) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

REGTSGELEERDE WERKEN.

- Mexlin.** Questions de droit, et Répertoire de Jurisprudence, 52 vol., avec la table par Rondonneau reliés. . . . . f. 125,—
- Pardessus.** Cours de droit Commercial, 3 vol. reliés. . . . . 20,—
- Rogron.** Les cinq codes expliqués, 1 vol. relié. . . . . 18,—
- Chauveau & Hell.** Théorie du Code pénal, 3 vol. reliés. . . . . 44,—
- Carré.** Lois de la procédure civile, 4 vol. reliés. . . . . 63,—
- Mauter.** Le droit criminel Français, 2 vol. reliés. . . . . 16,—
- Van Hasselt.** Wetgeving, op de Scheepvaart, 3 dln. . . . . 22,—
- Fortuyn.** Verzameling van Wetten, Besluiten enz., 3 dln. . . . . 22,—
- Schuller.** Burgerlijk Wetboek, geb. . . . . 10,—
Regts- en Strafvordering, geb. . . . . 8,—
- Aifer.** Het Nederl. Burgerl. Wetboek, vergeleken met het Wetboek Napoleon. . . . . 6,—
- Mabé.** Handboek voor het Notarisambt, 4 dln. . . . . 20,—
- Eije Pieterse.** Handleiding voor dito. . . . . 8,—
- Van den Honert.** Handboek voor burgerlijke regtsvordering. . . . . 18,—
- Mollus.** Het Eedlietenneg. . . . . 8,—
- Vuuring.** Het wisselregt der 19de Eeuw. . . . . 5,—
- Van Dejnse.** De algemeene beginselen van Strafrecht. . . . . 7,—
- De Gelder.** De Jurisprudentie, nopens de Wetgeving op het Notarisambt. . . . . 4,—
- De Fland.** Burgerlijk Wetboek, enz.; de Indische Wetboeken, Staatsbladen en alle andere oudere en nieuwere regtsgeleerde Werken: steeds te bekomen bij
H. M. VAN DORP, te Batavia.
- N. B.** Bestellingen op Boekwerken uit Europa worden voortdurend door hem op de spoedigste wijze en tegen zeer billijke prijs-berekening geëffectueerd. (1174)

Kunsthandel van Van Haren Noman & Kolff, te Batavia.

In consignatie ontvangen: een groot factuur

SCHILDERSRIJEN.

in stellen van 2, 4 en 6 stuks, smaakvol en nieuw-wetsch geëncadreerd in vergulde lijsten en medaillon vorm; alle keurige prachtplaten in staal en kleuren, de meeste geheel nieuwe sjetten, waaronder: het Fransch-Engelsch escader voor Constantijnepel en meer andere Militaire-, Marine-, Historische- en Comische voorstellingen, Vrouwenfiguren, enz., allen tegen zeer billijke prijzen.

Mede ontvangen op nieuw, de

ECHTE ACKERMANS VERWDOOZEN.

van diverse grootte en garnituren; Ackermans losse Verwen, in twee en veertig diverse kleuren, Teekenvoorbeelden, Teekenspapier en Album, Henig-Verwen voor Natuurchilders, Penscoelen, Sjns Instrumentdoeren, Zakkousellen, Aardgloebes, enz. (1119)

Het stoomschip **Koningin der Nederlanden**, kapitein **Daighton**, zal naar **Samarang** vertrekken 24 uren na de aankomst der eerst verwacht wordende landmail.

Informatiën te bekomen bij

(1198) **MACLAINE, WATSON & Co.**
Directeuren.

Vracht en Passage naar Samarang.

met de Nederl. Indische Bark **Ellen**, kapitein **J. G. Lobert**, om **Zaterdag den 10 dezer** te vertrekken.

Adres bij den Gezagvoerder of bij de Agenten,

(1199) **JOHN PRYCE & Co.**

uit **VIOLANTE**, die daaraan een einde wilde maken. liet zich nu, in plaats van hare brieven aan haren zoon, zoo als tot hertoe geschied was, in de pen te dicteren, haar schrijfgereedschap op het bed brengen, en schreef zelve. Zij zeide hem, dat zij thans veel beter was, en van nu af Maarz niet meer noodig zou hebben, om hare correspondentie waar te nemen. Hoe zeer zij het meisje ook beminde en vertrouwde, viel het haar toch smartelijk, altoos een derde als bemiddelaarster tusschen zichzelf en haar eenig kind noodig te hebben. Zij wenschte, dat zijne brieven nu voortaan haar alleen zouden toebehooren; want sedert zij van hem gescheiden was en niets meer van hem bezat dan zijne brieven, was zij ook op dit eenige jaloersch. De gravin, die hiermede eigenlijk niets anders beoogde, dan eens'proeven te wenen, die hare vermoedens souden bevestiging, bereikte haar doel volkomen. Gaston schreef van nu af veel zeldzamer en veel kortere brieven; maar zij moesten hierdoor uit, dat zij van den sentimenteelen, geschoofden toon van een voor het eerst beminnend jongeling, overgingen in den natuurlijken van een kind, dat aan zijne moeder schrijft, en zij waren haar veel aangenaamer dan de vroegere.

MAILDIENST NAAR SINGAPORE.

Op den 23 dezer des namiddags ten 8 uur precies zal het stoomschip **Padang** kapitein **C. F. A. Perville**, via **Pontianak** naar **Singapore** vertrekken.

Voor passage gelieve men zich te vervoegen aan het stoomboot kantoor (ingang op het Beursplein).

De Agenten,

(1185) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

STOOMBOOT BANDA.

Op Zondag den 20 dezer des morgen ten 8 ure zal deze boot naar **Samarang** en **Soerabaya** vertrekken. Voor passage gelieve men zich te vervoegen aan het stoomboot kantoor (ingang op het Beursplein).

BATAVIA, 12 Augustus 1854. De Agenten,
(1184) **B. KOPERSMIT & Co.**

Met de Ned. Bark **Triton**, kapitein **H. Olio**, wordt Passage naar **Nederland** aangeboden. Informatiën zijn te bekomen te **Soerabaya** bij de Heeren **Hoekstra, Gijning & Co.** te **Tagal**, bij den Gezagvoerder en alhier bij

de Agenten,

(1165) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

Tot den overvoer eener familie, dan wel afzonderlijke personen naar **Nederland**, biedt zich gelegenheid aan met het snelzeilend uitmuntend ingerigt schip **Helvoetsluis**, kapitein **W. J. Vos**.

Nadere informatiën te bekomen bij de Agenten,

(1204) **G. SUEBMONDT & Co.**

Met het snelzeilend Nederlandsch Schip **Staatsraad Baud**, kapitein **T. de Jong**, wordt Passage naar **Nederland** aangeboden.

Deze bodem is zeer aan te bevelen, hebbende eens uitreis gemaakt van slechts 88 dagen. Informatiën zijn te bekomen te **Soerabaya** bij de heeren **Fraser, Eaton & Co.**, te **Samarang** en hier bij

de Agenten,

(1166) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

Met het Nederlandsch Barkschip **Nijverheid**, kapitein **E. L. Kerckstra**, bestemd naar **Londen**, wordt passage aangeboden voor zes personen, wordende voor passagiers naar **Nederland** den vrijen overtocht van **Londen** derwaarts gewaarborgd.

Nadere informatiën te bekomen bij de Agenten,

(1193) **MACLAINE, WATSON & Co.**

Met het Nederlandsch Fregatschip **Philipp van Marnis**, kapitein **A. J. van Duyn**, wordt Passage aangeboden naar **Nederland**. Deze bodem is bijzonder ingerigt voor den overvoer van eene kleine Familie.

Informatiën zijn te bekomen bij den Gezagvoerder en bij de Agenten,

(1160) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

Passage naar **Nederland** wordt aangeboden met het Nederlandsch Fregatschip **Amstel**, kapitein **H. H. Rademaker**, hebbende uitmuntende inrigtingen tot den overvoer van Passagiers.

Nadere informatiën te bekomen bij den Gezagvoerder en bij

de Agenten,

(1161) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

Met de Nederl. Bark **Vier Gebroeders**, kapitein **G. Wiggink**, wordt passage naar **Nederland** aangeboden. Voor informatiën gelieve men zich te wenden tot de heeren **Fraser, Eaton & Co.** te **Soerabaya**, en te **Samarang** en hier bij

de Agenten,

(1167) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

Tot den Overvoer van Passagiers naar **Nederland**, wordt aangeboden het snelzeilend Nederlandsch Schip **Elisabeth en Antoinette**, kapitein **H. A. Besier**, om tegen het begin der maand **September** van hier te vertrekken.

Voor nadere informatiën gelieve men zich te wenden tot den Gezagvoerder te **Passaroesang**, of wel bij

de Agenten,

(1162) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

Met het snelzeilend Nederlandsch Barkschip **Timor**, kapitein **F. Agema**, wordt Passage aangeboden naar **Nederland**.

Deze bodem zal waarschijnlijk tegen medio **September** van hier vertrekken. Informatiën zijn te bekomen bij den Gezagvoerder te **Samarang**, zoo mede aldaar en hier bij

de Agenten,

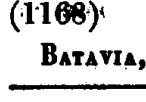
(1163) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

Met het Ned. Schip **Immagonda Sara Clasina**, kapitein **J. Smaak**, wordt Passage naar **Nederland** aangeboden, om tegen het begin der maand **September** te vertrekken. Informatiën zijn te bekomen bij de heeren **Fraser, Eaton & Co.** te **Soerabaya**, en alhier bij

de Agenten,

(1168) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

Met het Nederl. snelzeilend Barkschip **Willem de Clercq**, kapitein **P. Ouweland**, wordt Passage naar **Nederland** aangeboden.

De aangename inrigtingen, van dezen bodem bevelen denzelven zeer aan. Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij de heeren **Fraser, Eaton & Co.** en den Gezagvoerder te **Soerabaya** en hier bij

de Agenten,

(1169) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

Naar **Rotterdam** wordt Passage aangeboden met het Nederl. Fregatschip **Orion**, kapitein **C. M. Borghorst**, hebbende uitmuntende inrigtingen tot den Overvoer van Passagiers.

Het vertrek van dezen bodem zal direct van hier plaats vinden tegen het laatst dezer maand. Nadere informatiën zijn te bekomen bij den Gezagvoerder en bij

de Agenten,

(1164) **B. KOPERSMIT & Co.**
BATAVIA, 12 Augustus 1854.

BATAVIA.

— Men schrijft van **Tagal** het volgende:

De 12de Augustus j. l. was voor alle bewoners van **Tagal**, die belang stellen in de welvaart dier residentie een ware feestdag; er werd namelijk een begin gemaakt met de werkzaamheden aan de, voor de Tji-goeng (rivier van **Tagal**) uit te leggen, zeehoofden.

Reeds vroeger hadden de hier handel drijvende Chinezzen aangeboden, om, op zekere voorwaarden, de kosten van dit werk te dragen, welk aanbod echter niet werd aangenomen, toen in het jaar 1846, bij zijne komst aan het gewestelijk bestuur de resident **J. A. Friesman**, steeds bedacht, om, waar zulks in zijn vermogen is, alle hinderpalen, die de toenemende welvaart en bloei zijner residentie kunnen belemmeren, uit den weg te ruimen, even als reeds vroeger zijn voorganger de resident **Vankeisler**, aan het gouvernement voorstelde deze zeehoofden uit te leggen, als hoogst belangrijk voor het afvoeren van handelsartikelen.

Nadat eenigen tijd later hierop gunstig was beschikt en men zich beijverd had de voorbereidende werkzaamheden te doen bewerkstelligen, was men thans gereed, om den eersten paal te doen heijzen.

Des morgens, omstreeks 9 ure, begaf men zich in plegtstatigen optoeg, waaraan de autoriteiten en eenige genoodigden deelnamen, naar het terrein, alwaar oerelbogen waren opgericht, met groen en bloemen versierd. Aldaar aangekomen sprak de resident met krachtige en toepasselijke woorden, eerst in de Nederduitsche en daarna in de Maleische taal, de vergaderden toe, en nadat de Hoofd Panghoeloe en eenige priesters hunne geboden over het welgelukken van het werk hadden uitgestort, zag men den eersten paal, met goed gevolg, in den grond heijzen.

zelden. Het was niet mogelijk, aangenamer gemeentleerde kamers, eens betere en toch eenvoudiger tafel, opmerkzamer en tevens stiller dienstboden, kortom, aangenaamer levensvormen te vinden, dan op het kasteel **Kraonberg**. Wat was, daarbij vergeleken, **Gaston's** tegenwoordige woning, ofschoon de elegantste van het geheele stadje, de tafel en de bijeenkomsten der studenten, van welke hij zich onmogelijk geheel kon uitsluiten, daar zij hem uit hoofde van zijne vriendelijkheid en gastvrijheid bijzonder opzochten? Welk een contrast boden bovenal de gezelschappen van het stadje aan, waartoe men hem dikwerf uitnodigde, daar hij geen hals besocht, en deze gezelschappen de eenige gelegenheid aanboden, om hem met de jonge dames der academiestad bekend te maken. Maar deze meisjes, zij mochten nog zoo mooi, nog zoo veelijk en welopgevoed zijn, waren hem, met haren onderwetsche toiletten, hare roode handen en haar provinciaal dialect, zoo terugstuitend, dat hij voor hare voortreffelijke hoedanigheden volstrekt geen oog had.

(Werd afgesloten)

VI.

DE STUDENTEN.

Sedert bijna een jaar was **Gaston** ijverig toegevoerd in de collegiën van de kleine universiteit des lands, waarheen zijn oom hem gezonden had. Zijne luid, die onder de overige toevoerden van zijnen stand iets her-senschijnwaigs was, werd nog aangezuurd door het ver-langen om aan zijne studien zoo spoedig mogelijk een einde te maken en naar **Kraonberg** terug te keeren. Aan **Gaston** was niets te bemerken van hetgeen men anders aan jongelingen van zijnen leeftijd waarnemt. Zijne vrijheid — want de heer **Kraonberg** beperkte die volstrekt niet —, de afwisseling der toneelen, die hem omringden, het ongerepte studentenleven, ja zelfs zijne schitterende inkomsten, niets van dat alles was in staat hem eenige vrede te verschaffen, en dat niet omdat hij verliefd was en naar zijne beminde terugverlangde, maar omdat hij, ondanks zijne liberale grondstellingen en de ten toon gespreide verachting zijner aanzienlijke geboorte, inderdaad de gevoeligste, meest verwende aristocraat van de wereld was. Hij miste, zoo als een man van veertig jaren nauwelijks zou kunnen, het geroemde stille leven op zijn vaderlijk kasteel, waaraan de gravin door zeldzamen smaak op groote beschaving bijzondere bekoorlijkheid wist bij te

Vervolgens begaf men zich, onder de luide hoeras der in grooten getale zaamgevoerde menigte, naar het digt bijgelegene gebouw voor de recherche, hetwelk insgelijks met vlaggen en guirlandes rijk was versierd, en alwaar de kapitein der Chinezen, als blijk van dankbaarheid aan het Gouvernement voor deszelfs bijdrage tot den bloei van den handel, een dejeuner had doen aanrichten: De autoriteiten en eenige ingezetenen, hertoe uitgenoodigd, plaatsten zich aan dezen feestdich, en het groot getal toasten, waaronder die door den resident op Z. M. den koning, op Z. E. den landvoogd enz., die in het bijzonder werden toegejuicht, getuigde van de goede verstandhouding die in deze residentie tusschen Europeanen, Inlanders en Chinezen heerscht.

Door een disch aan te rigten voor de werklieden enz. was gezorgd, dat ook deze in de algemeene feestvreugde konden deelen.

— Van Samarang wordt medegedeeld dat op den 3 Augustus in de kampong Djatie Kalangan, behoorende onder de afdeeling Kendal der residentie Samarang, de Javaansche vrouw *Bok Maniak* bevallen is van drieelingen, allen van het vrouwelijk geslacht, die zich benevens de moeder in goeden welstand bevonden.

— Te Soerabaya is op den 1 Augustus overleden de weleerw. heer *J. Scheuer*, predikant der hervormde gemeente aldaar. Eene ziekte van slechts weinige dagen maakte een einde aan zijn nuttig en werkzaam leven; algemeen geacht en bemind zoo om zijn rechtschapen karakter als door zijn deugdzaam levenswandel, zoo wekte zijn verscheiden in de kracht zijns levens, zoowel onder zijne gemeente als bij allen die hem innig en goed gekend hebben eene groote deernis op, en treffend is zijne verlies voor zijne echtgenoot en talrijke nog allen minderjarige kinderen.

— Volgens berichten van Macasser heeft de kolonel, waarnemend gouverneur van Celebes en onderhoorigheden in de afgeloopene maand een togt gemaakt naar Palos en Pare Pare, aan boord van Z. M. stoomschip *Gedeh*, vergezeld door Z. M. schoener *Lansier* en eenige kruisbooten. Een kapitein, twee luitenants en 120 militairen waren op die bodems ingescheept en het doel van dien togt is geweest het maken eener militaire vertooning en het regelen van eenige staatkundige aangelegenheden ter genoemde plaatsen, die, naar wij vernemen met den gelukkigsten uitslag bekrond zouden zijn.

— De tijdingen van Amboina ontvangen loopen tot 22 Julij. De maand Junij was zeer stormachtig geweest en men verkeerde daardoor omtrent het lot van verscheidene vaartuigen, in de vaart van Makasser naar de Molucco's in een gespannen onzekerheid.

De gewone Ambonsche koorts hebben dit jaar weder dat eiland in hooge mate geteisterd. Saparoea had, zooals reeds vroeger is berigt, ontzaggelijk veel door die ziekte geleden, zoodat er bij honderden en honderden lijders bezweken zijn, terwijl zij er bij voortdurend nog dagelijks hare offers velt, doch nu heeft die ziekte op de hoofdplaats zelve (Amboina) ook hevig toegenomen en schier geen huisgezin aldaar, dat geene dierbare panden te betreuren heeft en niet deelt in de algemeene ramp, die nu jaren achtereen dit schoone gedeelte onzer Indische bezittingen niet verlaten heeft.

— Men leest in de *Javansche Courant* van heden: Wij zien ons in de gelegenheid gesteld, omtrent de cultuur van suiker in Egypte, de volgende bijzonderheden mede te deelen.

De uitvoer van het artikel, die vroeger zeer weinig de aandacht van het buitenland trok, was in 1853 vrij belangrijk. Zij bedroeg uit de haven van Alexandrië ruim 53,000 quintalen of, ruim 2,322,000 N. fl. ruwe suiker, als:

naar Oostenrijk	701	ter waarde van	101,034
• Engeland	15,857	•	2,348,340
• Frankrijk	29,761	•	4,461,000
• Toscane	1,806	•	274,464
• Griekenland	220	•	33,000
• Turkije	3,384	•	506,840
• Syrië	1,518	•	227,592
• de Ionische eilanden	39	•	5,616
• Barbarye	467	•	71,400

Te zamen. 53,562 • • • 8,029,086

— Onze correspondent te Melbourne meldt, onder dagteekening 21 Junij l.l., dat men daar steeds in groote ongerustheid verkeerde, omtrent het lot der equipage van het vergane schip *Doelwijk*, wiens redding daar nog niet bekend was, doch reeds in No. 24 van dit Blad vermeld is.

Het weder was op zee langs de kusten in de omstreken van Melbourne zeer onstuimig geweest, waardoor vele schepen avarië hadden bekomen. Ook had men te dier plaatse nog niets vernomen van het Nederlandsche schip *Industrie*, kapitein van *Dijk*, bereids in April van Sydney derwaarts gezeld.

Op de markt te Melbourne was alles aan het rijzen; suiker, koffij en rijst waren zeer gewild, wordende voor de laatste 65 tot 70 £ st. per ton geboden, doch was van deze artikelen geen voorraad aan de markt.

NEDERLAND.

— Als eene zeldzaamheid mag gemeld worden, dat den 31sten Mei haar beslag heeft erlangd en alzoo geëindigd is, eene procedure, die in den jaer 1420 is begonnen, en alzoo is hangende geweest 434 jaren, tusschen de Marken Notter en Zuna ter eenen en die van Noetsle ter andere zijde, over de grenscheiding tusschen die beide Marken.

— Aan de Dedemsvaart werd den 6den Junij door eenige troepen boezemlanders een bloedig gevecht geleverd, dat bijkans den geheelen dag heeft aangehouden. Meer dan 10 hunner zijn zwaar gewond en sommigen ongeschikt voor hunnen arbeid gemaakt. De wapenen die bij dezen strijd gebruikt zijn, waren o. a. zware steenen, tabaksdozen, zakmesen, ijzeren gewigten, enz., waarmede onbarmhartig slagen werden uitgedeeld, zoodat men zich grootelijks verwondert, dat het hier alleen bij kwetsuren gebleven is en niemand onder de woedende slagen zijns aanvallers is bezweken.

— Te Dussen had op 10 Junij eene sonderlinge weddingschap plaats. Een paardenkooper pochte op zijn bijzonder vermogen om veel en schielijk te drinken. O' hernam een ander, »gij moet al een heele baas

zijn, zoo gij mij daarin overtreft. Ik wed, dat ik zelfs eene geheele flesch wijn door een pijpensteek uitdrink. in den tijd dat gij een kadetje (driecentsbroodje) opeet. »Top!« riep de andere en de proef werd genomen. De een goot nu de flesch wijn in eene kop, terwijl het kadetje voor den anderen behoorlijk gereed gemaakt werd. Daarop begon men te eten en te drinken, en ieder kweet zich zoodanig van zijne taak, dat de strijd onbeslist bleef. Beiden waren gelijkelijk klaar. Er bleef dus niets over dan de proef nog eens te nemen, die nu echter ten nadeele van den eter uitviel, daar de ander de flesch reeds ledig had, toen de eerste bijna nog de helft van zijn kadetje in de hand had.

— Zondag jl. was er op den goederen trein van Brussel naar Charleroi onder andere rijtuigen, ook een gesloten waggon, behelzende een enkel stuk, op de lijsten van verzending aangeduid door de volgende woorden: eene kist, bevattende een lijk. Het was het stoffelijk overschot van den prins *Karel Alexander Frans Regis de Gavre*, markies d'Aiseau, graaf van Beurieu, enz., in der tijd prefect van Versailles, en onder *Willem I*, opperkamerheer van het Nederlandsche hof. Hij was in den jaer 1832 te 's Gravenhage overleden en ter aarde besteld. In eene bepaling van zijn testament, had de prins *de Gavre* zijn stellingen wil uitgedrukt na zijn overlijden bijgezet te worden in den grafkelder van zijne familie te Aiseau, bij het overschot van zijn eenigen zoon, die in den ouderdom van 22 jaren ongelukkig was overleden. Eerst hadden staatkundige omstandigheden, daarna andere moeilijkheden, het verhinderd de asche van den overledene over te brengen, en eerst dezer dagen heeft zijn laatste wil, ten minste wat de plaats zijner begraving betreft, ten uitvoer kunnen worden gelegd. De lijkst was in eene groote houten kist besloten. Zij was met een vaartuig naar Antwerpen vervoerd. Van het station is zij overgebracht naar Aiseau, alwaar zij in het familiegraf van de familie *de Gavre* zou worden geplaatst.

— Men verneemt uit Hellevoetsluis dd. 12 Junij, dat Zr. Ms. stoomschip *Amsterdam*, kommandant kap. ter zee Spanjaard, bestemd is om met Z. K. H. den prins van Oranje, benevens H. D. gouverneur jhr. de *Casembroot* en verder gevolg, onze zeehavens te bezoeken. Gemeld stoomschip zal zich eerstdaags van daar begeven naar het Nieuwe Diep, ten einde daar voor Z. K. H. gereed te liggen.

Tot kommandant van Zr. Ms. stoomschip *Curacao*, hetwelk den 26sten dezer te Hellevoetsluis in dienst zal worden gesteld, is benoemd de luitenant ter zee 1ste kl. *C. P. de Brauw*.

— Den 15 zeilde uit Hellevoetsluis naar de Middellandsche zee Z. M. instructiebrik *de Zeehond*, kommandant kapitein luitenant *B. G. Escher*, aan boord waarvan zich bevinden de adelborsten van het 2 en 3 studiejaar. Gemelde bodem zal tegen Aug. retourneren.

— De Fransche oorlogskotter *Favorite*, kommandant luitenant ter zee *de Panouarn*, is met Z. M. schoener *Atalante*, kommandant luitenant ter zee *Kroef*, van Hellevoetsluis naar zee gezeld en zijn beiden achter de Kwak ten anker gekomen. Daarna is de kotter te Hellevoetsluis teruggekeerd. Vervolgens heeft zij zee gekozen en is voor Scheveuingen ten anker gekomen. De kommandant heeft zich toen naar het strand laten roeijen en is direct naar 's Gravenhage gereden, van waar hij nog denzelfden dag is teruggekeerd, vergezeld van den Franschen gezant, baron *d'André*, en diens secretaris, welke met den kommandant aan boord van den kotter eenigen tijd hebben vertoefd. Nadat de beide diplomaten weder aan wal waren naderagt, is het schip naar het Nieuwe Diep gestevend, van waar het den 17 zee heeft gekozen, zonder dat men wist waarheen het den steven wendde. Later echter bleek, dat het zich weder voor Hellevoetsluis bevond.

— Naar wij met zekerheid vernemen, hebben de proeven op den Noor, in tegenwoordigheid van den minister van marine genomen met de bourbon- of percussie-grenaten, de verwachting zeer ver overtroffen, en is het bij die proeven gebleken, dat een enkele dezer grenaten een schip in een oogenblik reddeloos kan doen zinken.

ENGELAND

De stoomboot *Mindello*, die den koning van Portugal naar Southampton heeft overgevoerd, wordt door een groot aantal nieuwsgierigen bezocht. In de kajuit des konings hangen twee schoone portretten van *Dona Maria en Ferdinand II*; rondom haar bevinden zich de slaaphutten van de voornaamste officieren van het koninklijk gevolg, en die des konings belent aan haar. Zijne kroon is met wit lijn, prachtig met de naald bestikt, bedekt en de tojethut met scharlakens rood fluweel behangen. Het tapijt in de kajuit stelt eenige geillustreerde tafereelen uit *Oncle Tom's Cabin* voor. De *Mindello* heeft twintig officieren aan boord. L. l. Zondag begaven zij zich naar de R. C. kapel in deze stad en voerden gedurende de mis de kerkmuziek uit. Alle avonden speelt de muziek aan boord.

— Men leest in de *Shipping Gazette* van 6 Junij: Moeijelijk vallen de redenen te begrijpen, waarom de Russen een escader naar de Stille Zuidzee en de Chinesche Zee gezonden hebben, hoezeer het gansch niet twijfelachtig is, dat het met eenig vijandelijk oogmerk is geschied. Wenschelijk ware het daarom dat Engeland over eenige magt in die zeeën kon beschikken. Die magt bestaat tot dus verre, op eenige uitzondering na, slechts in eenige kleine vaartuigen, terwijl Rusland intogendeel er twee of drie fregatten heeft, zonder nog melding te maken van de schepen van geringe charter, afzonderlijk in verschillende rigtingen zeilende. Hierdoor wordt onze handel daar ernstig bedreigd, niet dat wij gelooven dat de Russen er groot voordeel in zullen vinden onze schepen te overmeesteren, dewijl zij geen haven bezitten om hunne prijzen te bergen, maar wij vreezen, dat zij er zich toe zullen bepalen om onze naar Australië en Westelijk Amerika gaande vaartuigen prijs te maken en ze, na er de ladingen uit geligt te hebben, te vernielen. Aan zulke waarschijnlijkheden moest onze handels-marine niet blootgesteld zijn.

Engeland heeft in den oorlog tegen Rusland geen anderen magtigen bondgenoot dan Frankrijk. Voorheen, toen de magten van gansch Europa tegen ons vereenigd waren en Amerika zelfs onder het getal onzer tegenstanders geteld werd, bezat ons land vaartui-

gen in alle streken, om zijn handel te beschermen. Ongetwijfeld is die handel thans meer waard dan veertig jaren geleden en indien nu de regering, om den oorlog tegen een enkele natie te voeren, onze handelsbelangen aan zich zelve wil overlaten, dan is het land wel gerechtigd zich daartegen te kanten. Wij wenschen dat sir *James Graham* de zaak ter harte neemt, want grootendeels zal hij voor den loop der gebeurtenissen aansprakelijk zijn. *Wester* wij een aantal groote schepen bezitten, bestaat er toch bij ons gebrek aan de zoo noodige vaartuigen van minder charter. Wij hebben behoeften aan zelfregatten van 40 à 50 stukken ieder, en indien wij er thans slechts vier of vijf bezaten, zouden wij gewis geen vrees behoeven te kosteren voor de tegenwoordigheid van een vijandelijk escader in onze zeeën.

Het is een groote misslag geweest, dat er in de laatste vier jaren, niet dan schepen van 100 tot 150 stukken gebouwd zijn; men hoort bijna niet meer van tachtigers spreken en men schijnt te vergeten, dat er vier en zeventigers bestaan, waarmede wij evenwel onze grootste overwinningen ter zee behaald hebben.

Fregatten, zoo als de *Duke of Wellington*, *St. George*, *Royal George* en zelfs als de *James Watt* en de *St. Jean d'Acres* kunnen niet naar de Indische en Chinesche zee gezonden worden, en het is nog te bezien of hun bouw wel berekend is voor de Noord en Oost-zee.

Hopen wij intusschen alles van den ijver der admiraliteit, die voorzeker begrijpt, dat zoowel de bewaking onzer handelsbelangen als het doen behalen van overwinningen door onze krijgsmagt tot hare verplichtingen behoort.

— Volgens eene officiële opgave hebben in het afgeloopen jaar 329,937 personen het vereenigd koninkrijk verlaten, om zich in andere werelddelen neder te zetten. Daaronder waren 128,787 volwassen personen van het mannelijke en 109,145 volwassen personen van het vrouwelijke geslacht. Het grootste deel van het geheele aantal landverhuizers bestond uit Ieren, wier aantal 192,609 bedroeg. Van de gemelde 329,937 landverhuizers zijn 61,401 naar Australië vertrokken; 34,522 naar Canada; 230,885 naar de Vereenigde Staten; 3129 naar onderscheidene andere landen. Alzoo blijven de Vereenigde Staten nog het hoofdpunt, waarop de stroom der landverhuizing zich rigt. Het zijn vooral de Ieren, welke deze rigting nemen, daar 156,970 van de Iersche landverhuizers in 1853 naar de Vereenigde Staten zijn vertrokken. Daarentegen geven de Engelschen de voorkeur aan Australië, waarheen 32,163 personen uit Engeland en Wallis in 1853 zijn verhuisd.

— De landverhuizing uit Ierland begint zich wederom meer onder den boerenstand te vertoonen, zijnde onlangs 200 emigranten, meerendeels tot den landbouwenden stand behoorende, uit Waterford naar Australië sloop gegaan.

— De onlangs door sir *James Graham* in het parlement afgelegde verklaring, dat de havens der Witte zee eerstdaags zullen worden geblokkeerd, heeft veel verbazing en ontevredenheid verwekt, omdat vele reeders, vertrouwend op de niet lang te voren door de regering gegeven verzekering, dat men niet voornemens was die havens te blokkeren, schepen derwaarts hebben gezonden.

— De dagbladen stroomden over met bijzonderheden van een voorbeeldlozen moord, die onlangs in eene arbeiderswoning nabij Esher, op het grondgebied van Clermont, door eene moeder op hare zes kinderen van 11 jaren tot 21 maanden is begaan. De bedrijsster van deze ontzettende daad, die zich mede eene gevaarlijke wonde heeft toegebracht, hoopt men in het leven te zullen behouden. De aansleiding tot dit waanzinnig bedrijf wordt verschillend vermeld.

BELGIË

Brussel 15 Junij. Een sonderlinge weddingschap en die wel aantoot, hoeveel een mensch verteren kan, heeft gisteren in een der voornaamste logementen alhier plaats gehad. Een reiziger, naar men zegt een Duitscher, dech om te even, moest met het convooi *express train*, gaande van Brussel naar Keulen ten 9 ure 30 minuten des avonds vertrekken. Ten 8 ure 45 minuten trad hij het logement binnen en om een beefsteak vragende, verzocht hij den bediende hem spoedig te helpen. Op de opmerking die men maakte, dat hij niet bij tijds aan het convooi zou komen, antwoordde hij: Bah! bah! ik heb tijd genoeg om bij mijn beefsteak nog een schapenbout en zes pond aardappelen op te peuzelen. Het laat zich wel begrijpen dat dit gezegde een algemeen lagchen deed ontstaan en bespeuënd dat de man het ernstig meende, tartte een der omstanders hem daartoe uit. Er werd eene weddingschap van 50 franken aangegaan. Die onbekende plaatst zich aan tafel, het vleesch wordt bijna oogenblikkelijk opgebracht en *Gargantua* verslond alles in 12 minuten, op het horologie af. Het was toen 9 uren 10 minuten. Daarna stond hij op en begaf zich, vergezeld van zijn tegenstander op weg naar het Nooderstation, alwaar hij ten 9 ure 20 minuten aankwam. Daar werd hem het bedrag der weddingschap ter hand gesteld en terwijl hij het ontving, zeide hij met een droog comisch gezigt: »gij ziet het nu, ik had nog tijd genoeg.»

— Het aantal troepen, dat dit jaar het kamp zal betrekken, zal belangrijker zijn dan in vorige jaren. 19 bataillons infanterie, 24 escadrons cavalerie en 6 batterijen zullen onder het bevel van den luitenant generaal *Greinde* vereenigd worden. De divisien infanterie zullen gekommandeerd worden door de generaal-majoor *Dems* en *Coussement*, onder hunne bevelen hebbende de brigade-generaal *Rakem*, van *Castelet*, *Lefebre* en den kolonel *Roesmesel*. De generaal-majoor *Ablay* zal de divisie cavallerie en de kolonel *Bonans* de artillerie-kommanderen.

Brussel 15 Junij. Gisteren is in deze hoofdstad overleden, *Jacob Framoek*, een Israëliet, vroeger handelaar, geboren te Iseneux in den Elzas, oud 102 jaren.

FRANKRIJK.

Parijs, 7 Junij. Het bevestigt zich hier, dat het voorbeeld van den hertog van *Cambridge*, die het hem door den sultan aangeboden paleis geweigerd en bij zijne soldaten intrek genomen heeft, prins *Napoleon* genoopt heeft zich naar Gallipoli te begeven, terwijl hij mede, wanneer zijne divisie te Constantinopel komt,

BIJVOEGSEL behoorende bij den JAVA-BODE,

van Woensdag 16 Augustus 1854, No. 65.

bij haar zijn verblijf zal houden. Reeds hebben wij het gemeld, dat die prins eenige dagen geleden uitgenoodigd is geworden om zich met geene andere zaken meer te bemoeijen, dan met het bevel over zijne troepen; thans is het bekend, dat die uitnoodiging het gevolg is der mededeelingen van den maarschalk *de St. Arnault*.

De brief van dien maarschalk, aantoonende hoe na-deelig de daden en gesprekken van den keizerlijken prins en zijn gevolg op de uitvoering der diplomatieke en militaire plannen kunnen inwerken, is door den minister van oorlog, de maarschalk *Vallaint*, in den vollen ministerraad voorgelezen. De keizer heeft zich bepaald hier op te zeggen, dat hij den maarschalk *de St. Arnault* daarover persoonlijk zou schrijven en den minister verzocht langs den officieelen weg te melden, dat de regering prins *Napoleon* zou terugroepen, indien zijne handelwijze hinderlijk is voor den tegenwoordigen staat van zaken.

— Er is sprake; naar men zegt, om een corps Arabische cavallerie bij de keizerlijke garde op te nemen.

— Na den vesper op Pinksterdag, wilden vijf meisjes der gemeente van St. Remigmond, digt bij Contrexeulle, nog in haar feestgewaad, de door de overstroming van de Vair ondergelopen vallei met een rijtuig doorwaden. Nauwelijks op den onder water staanden weg gekomen, of het paard verloor het spoor en stortte met het rijtuig in het eenige voeten diepe water en werd daarin met de nauw 18jarige meisjes verzwolgen. Dit ongeluk greep bij de laatste huizen van het dorp en onder het oog van verscheidene getuigen plaats. Een jongeling wierp zich in het water om het gelukte hem, echter niet zonder veel persoonlijk gevaar, eene dier ongelukkige te redden, doch een ander jong mensch, ter hulpe van eene der met den dood worstelende slagtoffers snellende, verdween mede in de diepte en daarna heerschte er eene verschrikkelijke kalmte op de oppervlakte van het water. Onmiddellijk vloede er van alle zijden hulp toe en werd met alle mogelijke middelen, de rivier, ter dier plaatse niet sterk stroomende, gepeild, doch na twee uren tijds had men nog slechts het paard en eenige stukken van het rijtuig opgevischt. Daarna vond men eerst het lijk van eene der meisjes en dat des jongelings, wiens offering wij zoo even vermeldden en een weinig later die van twee andere meisjes. Dat der vierde ongelukkige werd eerst den volgende morgen opgevischt.

— Op den 10den Junij werd uit de Seine het lijk van een uitermate schoon en rijk gekleed meisje opgevischt, dragende met een band om den hals het volgende, zorgvuldig in gewast linnen gewikkeld geschrift:

„Ik behoort tot eene eerbiedwaardige familie, was vijf jaren oud toen mijne moeder stierf en heb thans den ouderdom van twintig bereikt. Niet alleen kun-nende leven en wenshende dat eene vrouw zorg voor mij droeg, zoo hertrouwe mijn vader. Ik kreeg eene zuster. Van dat oogenblik werd mijne moeder, die tot dus verre steeds zachtzinnig en goed voor mij geweest was, eene ware duivelin, die zich aan al mijne schreden hechtte. Al de toegenegenheid mijns vaders alleen voor hare dochter willende behouden, zoo lag zij er zich op toe om mij in zijne oogen als een kind vol ondeugden en gebreken te doen doorgaan. Het leeren was mijn eenige troost. Jaloersch over de vorderingen die ik maakte en zonder twijfel vermoedende, dat ik hare dochter eenmaal door mijne bekwaamheden zou verduisteren, verdubbelde mijne schoonmoeder hare vervolgingen en iedere dag was voor mij een dag van lijden; mijn vader zelfs, door zijne vrouw bedrogen, onthield mij zijne liefkozingeren.”

„Ik draag hem er geen kwaad hart om toe, even min als aan mijne zuster, een onschuldig kind. Ik vergeef zelfs haar, de vrouw die mij zoo gepijnigd heeft en nu ik ga sterven, hoop ik dat God mij mijne zelf-s-offering ten goede zal aanrekenen. Onnoodig is het mij te vorschren wie ik ben... ik woonde ver van Parijs en heb door deze regelen alleen de oorzaak van mijnen dood willen doen kennen, ter waarschuwing, indien zij gelezen worden, van die vaders, die door een tweede huwelijk, hunne kinderen aan de zorgen eener stiefmoeder toevertrouwen. Het voorbeeld van mijn lijden is toch niet zeldzaam in zóó vele huisge-sinnen.

Parijs, 13 Junij. Alhier heeft een zonderling geval plaats gehad. Een onzer beroemdste geneesheeren, geen toon hebbende en op het punt staande zijne eenige dochter uit te huwelijken, eischte van zijn aanstaanden schoonzoon, dat hij zijn naam bij zijnen eigenen zou voegen. Laatstvermelde nam die voorwaarde aan en haastte zich van den grootzegelbewaarder de noodige magtiging te verkrijgen, om zijn adellijken naam door dien van zijnen schoonvader te doen voorafgaan. Die magtiging werd, dank der goede betrekkingen en den spoed van eenige maatregelen, weldra verleend en de schoonzoon kon zich nu wettig schrijven *P. de...* Maar toen hij in het bezit was van die magtiging, sprong het huwelijk eensklaps af, en de heer *de...* heeft nu, zonder de vrouw die hetzelfde hem moest aanbrengen, een naam meer, waarop hij juist niet bijzonder gesteld is en dien de heer *P. de...* wel wenschte hem niet te hebben doen aannemen.

DUITSCHLAND.

De Weener *Lloyd* deelt den inhoud van een brief uit Gallicie mede, berigtende dat er, behalve de onlangs bevolene recruterij ook nog sprake is om eene ligting van 150,000 boeren te bewerkstelligen. De kroondorpen zullen daarvan het grootste gedeelte en Podolie en Volhynie overigens 40,000 leveren. Die boeren zullen met zeissen gewapend en naar het gouvernement van Cherson en in de Krim gezonden worden.

Berlijn, 13 Junij. De koning is gisteren avond ten 6 ure naar de provincie Pruisen vertrokken. De president van den ministerraad, de heer *von Mantuffel*, vergezelt hem niet, ofschoon het bijna zeker is dat de

koning met den keizer van Rusland eene samenkomst zal hebben, waartoe de Pruisische grensstad Stalli-poenen is aangewezen. Z. M. is vergezeld door den adjudant generaal *von Groebe*, twee adjudanten, de cabinetsraad *Micbuhr* en H. D. lijfarts *Grimm*. De prins van Pruisen vertrekt heden avond om zich bij den koning te voegen. Hij zal zich te gelijker tijd als deze te Koningsbergen bevinden en, naar men zegt, de ontmoeting met den keizer van Rusland bijwonen.

— Men verzekert dat de keizer van Oostenrijk op de stelligste wijze er te Teschen op heeft aangedrongen, dat het Pruisische leger op den voet van oorlog werd gebracht, waarop de koning van Pruisen geantwoord zou hebben, dat hij hieraan gevolg zou geven, indien de keizer van Rusland geen voldoende antwoord gaf, zich echter voorbehoudende dat antwoord af te wachten.

— Bij het ministerie is besloten om in de eerstvolgende bijeenkomst van het tolverbond, die in Julij te Darmstadt zal plaats grijpen, voor te stellen, om de regten op ijzer te verminderen en die op sigaren te verhoogen.

— De kleine stad Mark-Lichterwald in Oostenrijk, is door het afsteken van vuurwerk door kinderen, bij gelegenheid van het pinksterfeest, in brand geraakt en bijna geheel in de asch gelegd. Het vuur heeft de kerk, de school, de kaserne der gendarmen en schier alle huizen, gelijk mede een groot aantal stuks hoornvee, vernield.

— Men verhaalt, dat de keizer van Oostenrijk, om de jeugdige keizerin *Elizabeth* eene aangename verrassing te verschaffen, tijdens haar bezoek te Ploschkomtur, eene kamer van dat kasteel geheel heeft doen in-rigten als die welke H. M. te Posenhofen bewoonde. De keizerin zou daarin zelfs op een guéridon een borduur-werk teruggevonden hebben, dat zij in het ouderlijk huis onafgewerkt had achtergelaten.

Weenen, 22 Junij. De opperveldtuigmeester baron *von Hess* is benoemd tot opperbevelhebber van het leger te velde. De aartshertog *Albert* zal onder zijne bevelen in Transylvanië en de luitenant-veldmaarschalk *von Schlick* in Gallicie kommanderen.

SPANJE.

Madrid, 3 Junij. Ten gevolge van de door de regering genomen financiële maatregelen, is de geregelde gang der openbare dienst tot het einde dezes jaars verzekerd.

— De expeditie naar Havana zal in het geheel bestaan uit 13 schepen, die 4000 man derwaarts zullen overbrengen; later zullen nog 2000 man volgen. Reeds zijn 500 man ingescheept.

Madrid, 7 Junij. Veel onrustbarende geruchten zijn in deze stad verspreid; o. a. spreekt men van een opstand, die morgen avond moet uitbarsten. Evenwel wordt er weinig geloof aan gehecht, en beschouwt men het verspreiden dier geruchten als met boos opzet te zijn geschied. De capitalisten vooral bekommeren er zich niet om, en hebben in eene, gisteren aan de Bank gehouden vergadering hunne fondsen aangeboden voor de betaling van het tweede halfjaar.

ITALIE.

In het sardinische blad *Parlamento* van 9 Junij, leest men dat aan dat blad uit Genua van den 7 wordt geschreven dat, volgens brieven van Messina, eene van Malta onder bevel van Juan Interdonato vertrokken expeditie in Sicilië nabij Finme-di-Nisi is ontscheept. Daar zou zij door de koninklijke troepen omsingeld zijn geworden, en ten gevolge van een bloedig gevecht hebben moeten terugdeinzen. Interdonato en zijn broeder zouden ontsnapt, doch hunne vrienden gedood of gevangen genomen zijn. Al de bloedwonden van den aanvoerder zouden in hechtenis gesteld, en Sicilië in staat van beleg verklaard zijn. Genoemd blad voegt er bij, te weten dat de in Piemont woonachtige neven van Interdonato van de zaak geheel onbewust zijn, en dat het feit zelf niet onvoorwaardelijk geloof verdient.

GRIEKENLAND.

Uit Athene wordt, dd. 12 Junij geschreven, dat koning *Otto* slechts schoorvoetend zijne toestemming heeft gegeven, om een gedeelte der in den Pireus ontscheepten troepen te Athene garnizoen te doen houden. De minister van binnenlandsche zaken had den koning een besluit ter onderteekening aangeboden, waarbij de ont-binding der kamer van afgevaardigden wordt bevolen, en de kiezers tot het doen van nieuwe keuzen worden bijeengeroepen. Men scheen te Athene te verwachten, dat de diplomatieke betrekkingen met de Porte weldra hersteld zouden worden, en zelfs dat de heer *Metaxas* eerlang naar Constantinopel terug zou keeren.

— Men schrijft van Salonica, 31 Mei:

Na de eerste nederlaag heeft *Tchomi-Kara-Tassos* zijn hoofdkwartier naar Gonitza verlegd, alwaar hij de drie luthuizen, behoorende aan de kloosters van den berg Alhos, bezat. Hij had daar een depôt van levensmiddelen en amunitie, en daarenboven een corps van ongeveer 204 man in drie nabijgelegene dorpen geplaatst. De Turksche troepen hebben daarop de Hellenen te Gonitza aangetast en na een gevecht van verscheidene uren die positie overmeesterd. Het genoemde depôt, equipmentsstukken, waaronder 700 mantels, wapenen en twee standaarden zijn in handen der Turken gevallen, die de laatstgenoemden benevens eenige geweren, de stempels van het Hellenische opperhoofd, en zijne papieren, waaronder er zijn van de Grieksche regering, herwaarts gezonden hebben. Het verlies der insurgenten bedroeg 280 dooden. Naar luid der berigten aan den pacha van Salonica gezonden, zoude genoemd opperhoofd en het grootste gedeelte der vlugtelingen op het grondgebied van den berg Alhos teruggetrokken zijn. Twee verdachte schoeners zijn daarenboven door Turksche kruisers genomen, de eene te St. Nicolaas en de andere in de kleine haven van Daphné in de golf Monte Santo en naar Volo, het middenpunt van het marine-station, overgebracht.

— De Fransche *Moniteur* maakt de volgende dépêche uit Athene 7 Junij bekend:

De Engelsche troepen, den 4 in den Pireus aangekomen, zijn met behulp van Fransche, Oostenrijksche en Engelsche sloepen den 5 ontscheept. Het wapenen der Oostenrijksche vlag naast die der Westersche mogendheden verwekte een diepen indruk. Tusschen de Fransche en Engelsche soldaten bestaat de beste verstandhouding.

Het ministerie gaat volmaakt vereend te werk. Haré regtschapenheid, voorzigtigheid en veerkracht winnen alle gemoederen voor haar.

De drie afgezette generaals hebben hunne onderwerping aangeboden. *Theodoor Grivas*, *Tsavellas* en verscheidene andere officieren zijn in het land teruggekeerd om het besluit der amnestie voor zich te benutten.

De laatstelijk door de Turken behaalde overwinning heeft de bevrediging van den Epirus verhaast en volmaakt. *Hadji-Petro* houdt zich nog in Thessalië staande. De tijding eener overwinning door *Caratasso*, in Macedonie behaald, is valsch.

TURKYE.

Wij vinden, zegt de *Moniteur Français*, de volgende bijzonderheden omtrent de voeding en den staat der Fransche troepen, in een brief van Gallipoli van den 14 Mei.

Op dit oogenblik zijn wij hier 26,000 man sterk, en dagelijks neemt dat aantal toe. Wij bezitten vijf Turksche en negen veldovens, de eersten van 400, de laatsten van 250 rations ieder. Ons meel ontvangen wij uit Frankrijk en Algerie, gelijk ook koorn, dat wij hier doen malen. Het brood is voortreffelijk, en zoowel de generaal als de soldaat, ieder eet het met genoegen. Ons vleesch komt uit Azie; voor drie kwart ossen- en voor een kwart schapenvleesch, dat door de administratie van het leger geslagt wordt. Het slagvee is klein maar gezond. De wijn trekken wij voor de helft uit Frankrijk en voor de wederhelft uit dit land. De laatste is eenigzins wrang en zeer hoog van kleur, doch niettemin zeer zuiver en van goede hoedanigheid. Beschuit, suiker en koffij krijgen wij uit Frankrijk en Algerie. Wij beginnen hier beschuit te bakken, en het land zelf levert suiker, koffij en likeuren op. Gezouten vleesch en spek komen uit Algerie. Wij vinden hier te lande stroo, haver en hooi voor de paarden en muilezels.

In al wat de maatregelen tot voeding van het leger betreft, worden wij door eene Turksche commissie bijgestaan.

Ten einde de vestiging onzer magazijnen te bevorderen, en de plaatselijke gesteldheid daartoe, zooveel onze behoeften medebrengen, in te rigten, hebben wij de haven en het dok opgeruimd, aanlegplaatsen en steenen hoofden gebouwd, een hospitaal, een vivres-park en barakken opgericht, grachten gegraven tot bevordering der gezondheid in de stad en het wegvloeyen van het water, de straten en opgehoopte pleinen gelijk gemaakt, en tegen schadeloosstelling, huizen afgebroken, om de kaden te verbreden. Dat alles geschiedde met een spoed en werkzaamheid, waarover de Turken verstomd stonden.

De laatsten zien ons hier met genoegen, vooral sinds het bombardement van Odessa. Tot op dat tijdstip wendden Russische agenten alle mogelijke pogingen aan, om hen te overreden, dat wij slechts hier kwamen om deel te nemen in de erfenis van Turkije. Thans zijn zij ten volle gerust gesteld en wij hebben alle redenen om hunnen ijver, eerlijkheid en goede trouw in al hunne handelingen ten hoogste te roemen.

Ons gewigtigst kamp is dat van Boulair, op 14 kilometres ten noorden van de stad gelegen. Het draagt deszelfs naam naar een dorp, dat er slechts een kwart uur van verwijderd is, en beheerscht van den oepenkant den ingang der Dardanellen en van den anderen de golf Enos. Voor dat kamp verheffen zich op dit oogenblik de versterkingen, die Gallipoli en het gansche schiereiland een der gewigtigste wapenplaatsen en reservemagazijnen zullen doen worden.

Volgens brieven van Constantinopel zal de generaal *Goussap* werkelijk belast worden met het bevel over de helft der ongeregelde Turken, over die Bachi-Bozouks, wier nutteloosheid als soldaat slechts door hunne tuchteloosheid en barbaarsheid geëvenaard wordt. De andere helft van dit corps zal gekommandeerd worden door den kolonel *Beaton*, een officier, die zich in Indie een grooten naam verworven heeft door zijne geestkracht en bekwaamheid in het organiseren der ongeregelde cavalerie van den Nizam en het is te hopen, dat de Bachi-Bozouks onder het gezag van zulke officieren, hunne noodlottige beruchtheid zullen uitwischen.

— Het bevel van den maarschalk *de St. Arnault* aan de divisie van prins *Napoleon* gegeven om over land naar Constantinopel te marcheren, heeft te Gallipoli een grooten indruk gemaakt, dewijl er tusschen beide plaatsen geen weg bestaat. Zij liggen 60 uren van elkander en om die af te leggen, moet men gebirgen en stroomen over en groote bosschen doortrekken. Volgens de marschorder moeten de troepen zich den 14 Junij te Constantinopel bevinden, waarom zij dan ook reeds den 30sten Mei op marsch gegaan zijn.

— Men leest in den *Moniteur van het leger*:

Om niet in den doolhof der ontelbare kleine straten, waarmede de stad Gallipoli doorsneden is, te verdwalen, hebben de soldaten ze met namen gedoopt, die hunne beteekenis verschuldigd zijn, het zij aan de plaatselijke gesteldheid, het zij aan hunne bestemming, en daardoor vertoont zich op nieuw de zoo levendige en schrandere als grappige en spotzieke Fransche geest in zijn waar daglicht.

De vischstraat leidt naar de groote rivierstraat; de ronddraaiersstraat naar het klooster der Derwischen; de meelstraat, uitdelingsstraat en groentestraat naar het viversmagazijn; de sappeursstraat naar de directie van de genie; de kattenstraat loopt uit in de rattenstraat; de ambulance en Kina straten omringen het kleine hospitaal. Eindelijk heet het grootste plein in de stad het Maarschalksplein en de breedste straat, de keizerstraat.

NOORD-AMERIKA.

Het stoomschip *Europa*, den 31 Mei New-York verlaten hebbende, brengt het berigt mede, dat aldaar eene expeditie, waarschijnlijk met het doel om een inval op Cuba te doen, wordt gereed gemaakt.

— Brieven van Washington berigten, dat de Fransche gezant een lang onderhoud met den minister van staat gehad heeft, over het gevangen nemen van den Franschen consul te San Francisco, de heer *Dillon*. Die minister heeft, waartoe hij trouwens wel op grond der tusschen Frankrijk en de Vereenigde Staten bestaende tractaten verplicht was, de handelingen der Californische regters ten hoogste afgekeurd, en den heer *Dillon* zal gewallé elijke voldoening gegeven worden.

— Men leest in den *Koerier der Vereenigde Staten* een trek van Amerikaansche zeden, waaraan wel geen zonderlingheid ontzegd kan worden.

In het begin der maand Junij heeft er te Bytown, in Canada, een wedloop van kinderen in de luren plaats gehad. Twee prijzen, ieder van 60 dollars, werden aan twee jeugdige mededingers, de een 16, de andere 18 maanden oud, toegekend. Na de uitdeeling der prijzen, hield de chef der jury eene aanspraak, waarin hij de ontelbare voordeelen dezer nieuwe instelling opsomde. Zij strekt tot niets minder, zeide hij, dan tot verbetering van het menschelijk geslacht, even als de talrijke wedlopen in Engeland aldaar het paardenras verbeterd hebben.

Naauw had hij uitgesproken of de moeder van een der overwinnaars, nog trotsch op de overwinning van haren zoon en diep bewogen door hetgeen zij gehoord had, trad voor den regter, om hem te zeggen, dat zij, indien in het volgende jaar de prijzen op 60 dollars bleven gesteld, een ander, bloozender, dikkopniger en vlugger kind ter wedloop zou aanbieden, dan dat wat men heden bekroond had. Die vaderlandslievende en naieve woorden werden met een driedubbel salvo van toejuichingen ontvangen.

— De president der Vereenigde Staten heeft de volgende bekendmaking uitgevaardigd:

Aangezien berigt is ontvangen, dat verscheidene personen, burgers der Vereenigde Staten of daarin verblijvende, bezig zijn met het samenstellen en uitrusten eener militaire expeditie, met het doel om het eiland Cuba aan te vallen, en aangezien bedoelde expeditie is strijdig met den geest en de stellige bepalingen der tractaten tusschen de Vereenigde Staten en Spanje, krenkend voor het karakter dier natie, en de openbare regten en verplichtingen der getrouwe en vaderlandslievende burgers geweld aandoende; aangezien het de plicht is der bestaande bewindslieden van de Vereenigde Staten te hebben en te handhaven de beslissing van het groote vraagstuk over vrede of oorlog, en niet te dulden dat dit vraagstuk, onder welk voorwendsel ook, onwettig wordt verwickeld, en aangezien alle bijzondere ondernemingen van een vijandelijk gezinden aard tot dat doel in de Vereenigde Staten tegen eene vreemde mogendheid, met welke de vereenigde Staten in vrede zijn, te zaam gebracht, bij eene afzonderlijke acte van het congres verboden zijn en verklaard hoogst beleedigend voor den staat, zoo geef ik, krachtens het gezag waarmede de president der Vereenigde Staten door de constitutie is bekleed, deze proclamatie uit, ten einde iedereen te waarschuwen, dat de regering het zich als een regt en plicht voorbehoudt, om voor de eer der vlag, de regten der burgers, de nationale veiligheid en de handhaving der openbare rust, van waar ook bedreigd, tusschen beide te komen, zullende hij niet nalaten met de noodige gestrengheid al diegenen te vervolgen, die hun goeden naam en dien van hun land vergefende, de wetten des lands en andere in de tractaten bepaalde verplichtingen niet in het oog houden.

Ik maak derhalve ernstig alle goede burgers aan, om iedere beweging, die in strijd is met de goede trouw en de wetten des lands voor te komen en te beletten, gelastende bijzonderlijk de verschillende attorneys der districten, de collecteurs en andere civiele en militaire officieren der Vereenigde Staten, eene wettige plaatse magt uitoefenende, daarvan gebruik te maken, ten einde het gezag te handhaven en den vrede der Vereenigde Staten te bewaren.

Gegeven van mijne hand met het zegel der Vereenigde Staten, den 31 Mei van het jaar Onzes Heeren 1854, het Zede van de onafhankelijkheid der Vereenigde Staten.

Pierce,
van wege den president.
W. L. Marcy.

WEST-INDISCHE BERIGTEN.

Paramaribo, 20 Mei. Het is hier zeer rustig. De zoo zeer in het vaderland bewogen wordende kwestie der emancipatie van de slaven, vindt bij de belanghebbende zwarte bevolking weinig of geen weerklank, en is zeer zeker gene aansporing tot eenige demonstratie of rustverstoering.

— De gezondheids-toestand der kolonie laat tegenwoordig niets te wenschen over, uitgezonderd eene ongelukkige ziekte op de oorlogschepen, hier aangebragt met de *Heldin* en door sommige deskundigen bestempeld met den naam van gele koorts, welke mening jong en volbloedig varensgezel naar het graf heeft gesleept; maar welke, voor zoo verre wij vernomen hebben en zeer zeker wenschen durven, thans geweken is. Desniettegenstaande is het detachement suppletie-troepen, hier aangebragt per het schip *Annieta* en *Eugenie* naar verafgelegene buitenposten vertrokken, tot voorkoming van besmetting.

— Volgens berigt van het bestuur van Curaçao en onderhoorigheden, dd. 2 Mei jl., is op dien datum de quarantaine, waaraan de van St. Thomas komende schepen onderworpen waren, opgeheven, daar zich sedert 20 Maart jl. geen geval van cholera op laatstgenoemd eiland meer had voorgedaan.

EGYPTE.

— Men schrijft uit Alexandrie, dat den 2den Janij *Ibrahim pacha*, zoon van den Onderkoning, van zijne reis naar Constantinopel was teruggekeerd. Men zegt, dat de Sultan zijn aanstaanden schoonzoon tot gouverneur van Candia en Rhodus heeft benoemd; waarschijnlijk als eene vergoeding, dat Egypte, na den dood des Onderkoning, niet aan hem maar *Said-pacha* zal ten deel vallen.

BRITSCH INDIE.

H. M. brik *Rapid* heeft den 20sten Julij Singapore verlaten, ten einde tusschen de staten van Riouw en Dryon te kruisen, als zijnde er een gerocht in omloop, dat er in straat Dryon een Russisch transport was gezien geworden.

BOEKBEORDEELING.

Indiëna, verzameling van stukken van onderscheiden aard, over landen, volken, ouden en geschiedenis van den Indischen Archipel, door J. F. G. Brumund, predikant te Soerabaya (thans te Batavia), 2de stuk met platen. Amsterdam, bij P. N. van Kampen, 1854; en

Berigten omtrent de Evangelisatie op Java, medege-deeld door J. F. G. Brumund, predikant te Soerabaya (thans te Batavia), uitgegeven door H. A. G. Brumund, predikant te Amsterdam. Amsterdam, bij Johs. van der Hey & Zoon, 1854.

Met het meeste genoegen kondigen wij de verschijning dezer twee werken aan, overtuigd als wij zijn, dat geen lezer dezelve onvoldaan uit de handen zal leggen. In no. 13 van ons blad, dd. 15 Februarij jl., heeft de heer A. B. Cohen Stuart een uitgebreid verslag omtrent het 1ste stuk der Indiana geleverd, en wij doen der waarheid hulde door te verklaren, dat het thans verschenen stuk een waardig vervolg op het eerste mag genoemd worden.

De lezer ontvangt in dit deel 1°. het vervolg op de *Hindoe-oudheden van Java*; 2°. het bekeeringswerk der Portugezen in den Indischen archipel; 3°. iets over steenen voorwerpen van verschillend gebruik uit den Hindoe-tijd op Java gevonden; 4°. de dochter van den *Bekel*; 5°. de Chinesche muil; 6°. naar *Trawas* en omstreken; en eindelijk de *waarschuwend stem uit de binnenlanden van Java* tegen de evangelisatie in Indië, aan waarheid en werkelijkheid getoetst.

Het ligt ten eenemale buiten ons voornemen, eene omstandige beoordeeling dezer stukken te leveren, iets dat te meerder moeilijkheid in zich bevat, omdat de aard en strekking derzelve hemelsbreed uit elkander loopen. Natuurlijk beviel ons het eene stuk beter dan het andere; zoo b. v. lazen en herlazen wij met het meeste genoegen: *naar Trawas en omstreken*, terwijl ons daarentegen de bijdragen: *de dochter van den Bekel* en *de Chinesche muil*, alhoewel alle blijken dragende van des schrijvers bekendheid met de zeden en gewoonten der inlandsche bevolking, eenigzins zwak van conceptie en minder belang inboezemend voorkwamen. De bijdrage: *de waarschuwend stem uit de binnenlanden van Java*, tegen de evangelisatie in Indië, aan waarheid en werkelijkheid getoetst is eere waardige en goed uitgewerkte wederlegging van de, in die bekende brochure voorkomende, stelling, dat het werk der evangelisatie en beschaving der Indische natien, de elementen van vernietiging van ons koloniaal bezit in zich zoude ronddragen. Even als de heer *Cohen Stuart* in het eerste stuk, hebben ook wij in het tweede eene massa zeer vreemde en hoogst onduidelijke zinsneden gevonden, waarvan tot voorbeeld mogen dienen op bladz. 238: *Heviger en zwaarder nog valt de regen. Als een bruischende beek jaagt daarbeneden hare pilsnelle wateren voort, waar ik, zoo even nog, een droog voetpad zag*.

Natuurlijk rijst hier de vraag, wie of wat even als eene bruischende beek hare wateren voortjaagt, maar het antwoord wordt u schuldig gebleven. De *regen* kan het als masculini generis zijnde, en dus niet op hare kennende slaan, wel niet wezen. Op bladz. 264: *Wij vinden dit billijk, meenen toch, dat men geene belasting, van welken aard ook, op de godsdienst of hare beoefening mag leggen*. Ons Nederduitsch taal-eigen had hier voorzeker voor het werkwoord *meenen* de herhaling van *wij*, dan wel eenen geheel anderen zinsbouw vereischt. Hier en daar is de punctuatie te misprijzen en niet weinige taalfouten, aan schrijver of corrector te wijten, voornamelijk bestaande in het verkeerdelijk plaatsen van den vierden voor den eersten naamval, het bezigen van het mannelijk geslacht in stede van het vrouwelijke, en het willekeurige gebruik van de *c* en *k* outsiere dit werk, dat anders bijna onverdeeld op onze aanprijzing mag aanspraak maken.

Nog eene aanmerking vermoenen wij niet te mogen weêrhouden. De geachte schrijver zegt op bladz. 190: *Vroeger werd het districtshoofd ook Nembang genoemd; uitgesonderd (in) het Bantamsche, meen ik, is volgens gouvernementsbesluit de naam van Wedono thans algemeen aangenomen; slechts in Kediri draagt hij den verschillenden naam van Mantri-aris*. Aan referent is een zoodanig gouvernementsbesluit onbekend; zeker echter is het, dat de districts-hoofden in de residentie Batavia, kommandant en demang, en in de assistent-residentien Buitenzorg en Krawang nog steeds met laatstgenoemde benaming worden aangeduid.

Afgaande op den titel: *Berigten omtrent de evangelisatie van Java*, zoude menigen verwachten hier eene aaneenschakeling van dorre aantekeningen, die wel zeer weinig de aandacht van den gewonen lezer kunnen opwekken, te vinden, doch het boek ook slechts vlugtig inziende, zal men ontwaren dat niets minder dan dit het geval is. Integendeel zijn deze berigten, en vooral het eerste, in een allerboeiendsten stijl geschreven, die het werk, na voleindigde lezing, met de meeste voldoening uit de handen doen leggen.

De inleiding is niet van de hand des geachten schrijvers, maar van die des heeren H. A. G. Brumund, predikant te Amsterdam. Dezelve is grootendeels eene herhaling van het in de Indiana voorkomende stuk: *De waarschuwend stem uit de binnenlanden van Java* tegen de evangelisatie in Indië, aan waarheid en werkelijkheid getoetst, en behelst eenige misslagen, welke ieder met Java en de geschiedenis bekend persoon, dadelijk in het oog zullen springen. Zoo zegt de uitgever op bladz. 21 der inleiding: *dat sedert Mei 1849 onder de inlandsche christenen te Depok, nabij Batavia, de zendelingbroeder van Cattenburch arbeid, waaruit men zoude moeten opmaken, dat die gemeente eerst sedert dat jaar een eigen leeraar verkregen had, iets wat in geen deele het geval is. Ook vergeet de uitgever hier melding te maken van de christengemeente te Toegoe, (deze en niet Depok, welke in de assistent-residentie Buitenzorg ligt, bevindt zich in de nabijheid van Batavia) waar het evangelie door denzelfden zendeling-leeraar en vroeger door zijn voorganger *Wenting*, gedurende vele jaren, bediend werd. Op eene vroegere plaats (bladz. 14) beweert de uitgever, dat eene verstandelijke ontwikkeling geene eerste en groote doorwaarde voor de bekeering van den Heiden of Mohamedaan tot het Christendom is, en tracht deze stelling, met welke referent en ook de schrijver der berigten, zoo als uit zijn werk blijkt, het maar niet zoo gaaf eens zijn, te staven, door de vraag: *Waarom kost dan toch de verspreiding van het Evangelie zooveel moeite, meer misschien dan bij eenig ander volk, in China, China, dat alle Heidensche en Mahamedaansche volken in ontwikkeling zoo verre vooruit is, dat het Christendom reeds vroeger gekend, maar weder uitgebannen heeft?**

Het antwoord hierop levert de geschiedenis, en dat antwoord luidt geenszins, dat de schuld daarvan aan de verstandsontwikkeling der Chinezen, maar wel aan de zeer te laken heerschzucht en aanmatiging der jezuiten, die zowel in dat rijk als in het naburige Japan (waaroer de uitgever vreemd genoeg zwijgt), het vroeger zeer gretig aangenomen Christendom in machting bragten, en de keizers dier uitgebreide gewesten, ter voorkoming van onlusten, dwongen hetzelfde uit te roeijen, te wijten is. Wij schrijven juist dien snellen voortgang van het christelijk geloof, welke in vroeger eeuwen in die landen plaats vond, aan die hoogere verstandsontwikkeling bij de Chinezen en Japanesen, in tegenstelling met hunne andere Indische naburen, toe, en wij laten ons onze overtuiging niet ontnemen, dat tot het wezen van den waren Christen beschaving en verstandsontwikkeling noodig zijn, welke beide alleen door den zegen van het onderwijs kunnen verkregen worden.

De schrijver, deelt ons, in twaalf hoofdstukken, omstandige berigten omtrent het ontstaan en den voortgang der evangelisatie en het onderrigt der Javasche christenen in het oostelijk en middengedeelte van Java mede. Van het westelijk gedeelte of de Sundalanden vernemen wij echter niets en zulks volgens den schrijver, omdat hij niet in zijne pogingen mogt slagen eenige berigten omtrent de aldaar gevestigde gemeenten van *Depok* en *Tagal* (moet zijn Toegoe) te erlangen. Dit is ons eene te grootere teleurstelling, daar die gemeenten de oudste op Java zijn, en de eerstgenoemde reeds 140 en de laatstvermelde 112 jaren na hare vestiging mogen tellen; (1) en dus uit hare geschiedenis het beste zoude kunnen blijken, of de zuivere leer van het Christendom onder den inlander zich op stabiliteit en onvervalschtbljving verheffen kan. Het verwondert ons echter ook dat de geachte schrijver, die zoovele blijken van een onderzoekenden geest en groote belezenheid geeft, met het belangrijke opstel van den heer J. N. Grimmus, Depok en de Depokers getiteld, en in het Indisch jaarboekje *Warnasarie* van 1853 geplaatst, onbekend schijnt gebleven te zijn.

In het algemeen zijn de ons medegedeelde berigten omtrent den voortgang der evangelisatie en het gedrag der inlanders, die tot het christelijk geloof toetraden, ten eerste verblijdend, en mogen wij de ge-gronde hoop voeden, dat onder Gods zegen de pogingen van de ijverige en achtingswaardige zendeling-leeraren ten volle zullen bekroond worden, vooral wanneer eenmaal de hooge regering dezer gewesten, hnn de beschermende hand zal toereiken en van hare zijde niets meer verzuimen zal wat mede kan werken, om de kennis van den eenigen waren God en van Zijn onvolprezen Zoon onder de miljoenen zielen, die aan hare zorgen zijn toevertrouwd, te verspreiden.

Schoon in minder aantal dan in de Indiana, treffen wij ook in dit werk verkeerde constructien en feiten tegen de taal; welke bij eene goede correctie zoo gemakkelijk te vermijden zouden geweest zijn, aan. De verre afstand echter, welke tusschen den schrijver en de drukpers bestond, doen ze ons, vooral ter wille van de belangrijkheid van het werk, over het hoofd zien en laten wij de opsomming derzelve om die reden dan ook achterwege.

Alvorens deze misschien reeds te lange aankondiging, welke echter tot bewijs voor onze hooge vooringenomenheid met het werk des geachten schrijvers moge pleiten, te eindigen, vermeen wij, eene op bladz. 156 en 157 medegedeelde daadzaak in het kort, en zulks in het welbegrepen belang der evangelisatie zelve, te mogen en moeten bespreken. De schrijver mekt ons, dat in September 1852 de zendeling-leeraar *Jellema*, in de kerk te *Modjo-Warno* openlijk heeft verklaard, dat op grond, zoowel van I Kor. VII, 15, als van *Matth. V, 32*, het huwelijk van *sekeren Andreas Pat Darso* met *Lipha Bô Darso*, op grond van *verloofte-niing van het Christendom en gepleegd overspel van laatstgenoemde, met der daad verbroken was, en voegt daarbij, dat dese Andreas zich later weder met eene christenvrouw in den echt heeft doen vereenigen. Deze daadzaak bedroeft ons, dewijl wij daarin eene poging zien, om het sinds lang afgeschafte canonieke regt en het priesterlijk gezag ook in burgerlijke zaken te doen herleven en de geschiedenis het ons luidt teeroept, dat alle daartoe strekkende pogingen, alhoewel ook in den beginne bekroond, de kiesen van haren eigenend ondergang in zich ronddragen, en aan de groote zaak van Christendom en verlichtende beschaving de grootste nadeelen kunnen berokkenen. O! mogt toch ieder die naar des Heeren, hetzij in hooger of lager werkring geplaatst, het gegrijpen, dat Staat en Kerk afgescheiden moeten blijven, en veel minder nog deze moed trachten genen te beheerschen. Een imperium in imperio is onbestaanbaar en het: *Geef den keizer wat des keizers is*, wordt ook vaak uit het oog verloren. Mogt onze vreeze ijdel en deze uitweiding overbodig zijn, en het waar wezen wat wij gereedelijk aannemen, dat de ijverige zendeling-leeraar niet geweten hebbe, dat hij door deze te voorbarig uitgesproken nietigverklaring van een huwelijk, in de regten getreden is van overheden, die alleen daartoe bevoegd en aangesteld zijn.*

Batavia,
13 Augustus 1854.

Mr. L. J. A. TOLLENS.

(1) Het landgoed Depok, in de assistent-residentie Buitenzorg werd in den jare 1714 door den raad van Indië *Chaatsloyn*, en Toegoe, op het land Tjilintjing in de residentie *Batavia*, in den jare 1744 door den landdorst der Batavische Ommolanden *Vink* aan hnn gedoopte en dien ten gevolge vrijgegeven slaven en derzelve nake-melingen vermaakt, ten einde door hen gezamenlijk te worden bezeten en bebouwd, om aldus niet met hunnen vrijdom verlegen te zijn, maar op eene eerlijke wijze aan den kost te kunnen geraken (Zie C. S. W. Graaf van *Hagedorn*, Beschouwing der Nederlandch bezittingen in Oost-Indië, uit het Fransch vertaald door J. Oskel Jz. I. d. z. 403 en 404.)

Kunsten, Wetenschappen, Landbouw
Nijverheid, Land- en Volkenkunde.

Een vlugtige blik op de Insecten-Wereld.

EEN OPIUM FABRIEK.

Toen ik mij te Ghatipoer bevond, bezocht ik een warmen en winderigen dag de opium fabriek

het magazijn of *gadown*. Wie zich eene voorstelling van een heeten en wonderigen dag te Ghazipoer maken wil, behoeft zich slechts voor de deur van eenen oven te plaatsen en den damp van daarin geroost zand in te ademen. Na eenen rid van een uur door hitte, wind, sand en riekende bazars, bereikten wij — twee vrienden en ik — de poort van een hoog traliewerk, hetwelk de fabriek omgeeft. Een flauwe reuk als van vergaande plantaardige stof drong ons in den neus, zoodra wij het plein van den *gadown* betraden. Deze laatste bestond uit eene groep van lange gebouwen in den gewonen Indischen stijl, met veel meer deuren dan wand. Omtrent die deuren, en in- en uitgaande bewogen zich vele bijkans naakte koelies (lastdragers) met groote aarden vaten op het hoofd; deze vaten, zorgvuldig verzegeld, bevatten versche uit de slaapbol-telende districten aankomende opium. Rekening houdende ambtenaren met roode tulbanden op, liepen rond, en Burkanday (policie-beambten, in wier hersenkas zich even veel slaperigheid scheen te bevinden als in de potten met opium), slenterden overal heen met de sabel op zijde, of sliepen werkelijk.

Men wees ons de deur, die ons naar de kamer van den Sahib of dienstdoenden ambtenaar brengen moest. Voor dat wij daar aankwamen moesten wij ons in eenen zwaren met opiumgeur bezwangenden dampkring door het gedrang van inboorlingen heen worstelen. Alle droegen tinnen vaten half vol opium, in de gedaante van een zwart, kleverig deeg, en met een papertje, waarop de naam, de woonplaats en het district van den voortbrenger aangeetkend waren.

Met vreeselijke drift, als kannibalen, verdrongen de kannendragers zich rondom een kussen, waarop hun offer, de Sahib zat. Kannen werden van alle kanten aangeschoven. Regts naast den Sahib stond een inlandsche *Mephistopheles* met opgestroopte mouwen, die de hand in iedere kan stak en met eene geheimzinnige snelheid den inhoud kneedde, een stuk van het zwarte deeg er uithaalde, het snel onder den neus bragt en den Sahib in het Engelsch een nommer noemde, hetwelk deze, in het volkomen geregtvaardigd vertrouwen op zijnen nevenman, terstond met rooden inkt op het briefje schreef. Toen ik naderde, was *Mephistopheles* zoo vriendelijk van mij als eene lekkernij een stuk opium onder den neus te houden, om mij als een liefhebber te vergasten. Het was, naar men mij zeide, een stuk van de allerfijnste. Een inboorling kam op het gevoel af met zooveel zekerheid zeggen, of er zich ook vreemde stoffen onder de opium bevonden, en door den reuk herkent hij zoo schielijk de hoedanigheid, dat het onderzoek van den *Mephistopheles* nagenoeg altijd met het later zorgvuldige en kunstmatige onderzoek overeenkomt. De Europeesche ambtenaar, die bij eene hitte van honderd graden F. arbeide, kan niet langer dan vier uren op zijn kussen blijven, en wordt alsdan door een ander vervangen.

Uit iedere kan wordt, nadat zij aan het eerste vlugtige onderzoek onderworpen is, een klein stukje deeg genomen en in een andere kamer gebracht. Hier steeg de thermometer tot 110 en 120°. Links zaten aan een tafel een half dozijn inboorlingen, die de ingezonden monsters in gedeelten van 100 grein afwogen. Ieder gedeelte van 100 grein kwam nu op een afzonderlijk bordje, met het daarbij behoorende briefje er bij. De bordjes bragt men naar een ander gedeelte van het vertrek, waar met stoom verhitte toestellen, ongeveer in de gedaante van tafels, geplaatst waren; om deze toestellen zaten knapen, die met spatels de opium over de bordjes uittrekken, als ware het bord brood en de opium boter. Daar dit op den verhitten toestel geschiedde, zoo verdampte het water uit het deeg, en liet op het bord een droog poeder achter, hetwelk, indien het bij het wegen ongeveer 23 grein lichter is dan het deeg, standaard-opium genoemd wordt. Blijft er na de verdamping van 100 grein meer dan 77 grein over, dan verkrijgt de voortbrenger eenen hooger prijs wegens de betere hoedanigheid; bevat het deeg meer vocht, dan door de regering voorgeschreven is, dan wordt natuurlijk ook de prijs geringer. Het was een merkwaardig gezicht, hoe de kleine naakte onderzoekers druk pratende arbeidden en met ijver de stompe messen over de borden bewogen. Maar de hitte was zoo groot, dat wij in ons eigen ligchaam eene vermindering van vocht gevoelden en voor dat iedere 100 grein van ons vleesch tot het minst gewigt van 77 grein verminderd was, ontvloden wij dit verdampings-vertrek.

Met de nieuwsgierigheid van de vrouwen van *Blaauwbaard* drongen wij in de geheimnissen van het volgende vertrek in. Het was vol kuipen en in de kuipen was opium, en boven de kuipen waren aan den zolder touwen bevestigd, en aan de touwen hingen inboorlingen, naakt en opium-kleurig, en huppelden vrolijk in de kuipen met opium rond, want iedere kuip was in de daad slechts een groote mortier en ieder man een levende stamper en in dit vertrek werd eene hoeveelheid opium — ik weet niet meer hoeveel lak ropijen waardig — door menschen voeten getreden om daarna tot pillen verwerkt te worden. Uit de mortierkamer begaven wij ons met nog steeds onbevredigde nieuwsgierigheid in de pillenkamer.

Een stroom van kleine duiveltjes in het nauwsluitende bruine pak, hetwelk moeder natuur hun gratis levert, ieder met eenen opiumbol, zoo groot als een 42 ponds kogel, kwam ons te gemoet, stormen en had ons haast van de beenen geloopt. Dit, het vierde vertrek, was eene lange smalle ruimte, vol druk bezige inboorlingen, waarvan iedere tong en iedere vinger in onvermoede beweging was. Lange de wanden staan op gelijke afstanden van elkander lage stoelen en op elken stoel zit een arbeider met een koperen vat voor zich, waarin juist een halve pil past. Voor iederen man op den stoel staat een man zonder stoel en een knaap met eenen schotel. De man zonder stoel heeft naast zich eenen hoop gedroogde papaver-bladeren liggen, waarvan hij er eenige neemt, ze met een donker gomachtig vocht, het speelwater van de verschillende in de fabriek gebruikte vaten bevochtigt, en aan den man op den stoel geeft. De man op den stoel, die het inwendige van het koperen vat met hetzelfde vocht bestreken heeft, legt twee of drie bladeren hierin, strijkt daarover weder wat saus, legt eene nieuwe laag bladeren er op en strijkt alles in de halfronde holte glad. Zijn helper zonder stoel heeft ondertusschen een stuk opiumdeeg van ongeveer twee pond genomen, en dit drukt de op

den stoel zittende als na in den beker, bladeren worden hier opgelegd en met een paar kunstmatige drukken en streken met de hand is een opium kogel in een geelachtig bruin bladbekeedsel gereed, er ongeveer als een 42 ponds kanonkogel uitziende. Hij werpt dezen kogel in den aarden schotel, dien de knaap in de hand houdt en deze loopt weg en de deur uit naar het plein, waar de kogels opgestapeld worden, tot dat zij droog zijn. Van zulke kogels of koeken, zoo als zij eigenlijk genoemd worden, kan een geouwend arbeider er ongeveer 70 stuks in eenen dag gereed maken. Gedurende eenen werkdag maakt de fabriek dagelijks 6500 tot 7000 koeken gereed, hoofdzakelijk voor de Chinezen. De vervaardiging is in het minst niet ongezond.

Het vijfde vertrek is het laboratorium, waar de door *Mephistopheles* als verdacht aangeduide opiumsoorten scheikundig onderzocht worden. Een helper lost een

opium-bolletje op en de scheikundige, een man van een goedaardig voorkomen, zoekt uit fleschjes, waarin magtige en geheimvolle geesten besloten zijn, er een uit, beveelt hem onder den geheimvollen naam van *Iodine* om zich in de oplossing te begeven en te zeggen of er zetmeel in is. De *Iodiumgeest* gehoorzaamt aan het bevel, dringt in de opium in en dadelijk bliksemt door het glasaasje eene kleurverandering, het afgesproken teken, waardoor de touvergeester der flesch aan den welwillenden genius van het laboratorium telegrapheert, dat de vervaardiger dezer opium er bedriegelijker wijze meel onder gemengd heeft om het gewigt te vergroten. Een teeken met rooden inkt wordt nu op het briefje gemaakt en het vervalschte product verbeurd verklaard. De Engelsch Oost-Indische compagnie heeft van de opium een jaarlijksch inkomen van ongeveer dertig miljoen gulden.

Scheepsberigten uit Australie.

Nederlandsche schepen liggende in Hobson's baai en Post-Philip.

Scheepsnaam.	Gezagvoerder.	Bestemming.
West Kapelle	Rooderkerk	Batavia.
Maria Jacoba	Lammers	"
Waterloo	van Epen	"
Vier Gezusters	Verschuur	"
Lucipara	Kloppenburg	Sydney.
Luconia	Bodaker	Batavia.

Ingeklaard sedert 28 Mei 1854.

Datum.	Scheepsnaam.	Gezagvoerder.	Van
Junij 1	Lucipara	Kloppenburg	Amsterdam.
" 10	Luconia	Bodaker	Land. v. Adol.

Uitgezeld sedert 28 Mei 1854.

Datum.	Scheepsnaam.	Gezagvoerder.	Waarheen
Mei 29	Skogman (Zw.)	Zakrisson	Batavia.
" 30	Hellevoetlaai	Vos	" v. Goel.
Junij 5	Cornelia	Viesser	"
" 9	Oud Abblas	Kruymel	Macass. & Sing.
" —	Stad Amsterdam	Stokvliet	Batavia.
" —	Euterpe	Kuipers	"
" 15	A. L. Johnstone (Eng.)	Shepherd	Macass. & Sing.
" 17	Mississippi (Brom.)	Henrici	Batavia.
" —	Jemima Pereira (Eng.)	Craig	Balie.
" 19	Antoinetta Maria	Henster	Batavia.
" 20	John Quincy Adams (Am.)	Lewis	"
" —	Jacobus Martinus	"	Soerab. v. Goel.

Uit Holland verwacht wordende:

Scheepsnaam.	Gezagvoerder.	Van
Ambarawa	Buykes	Amsterdam.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgeseild.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Naar
Augustus 11	Engelsch	Daira Haridion	G. Hattin	Liverpool	15 Mei	Hongkong.
" —	"	Symetri	M. Kissack	Adelaide	1 Julij	Singapore.
" —	"	Port Wallapa	Z. Marten	Melbourn	27 Junij	"
" —	Nederlandsch	Zuid Holland	J. de Boer	Soerabaya	"	Amsterdam
" —	Engelsch	Aratton	Avery	Singapore	5 Junij	Mauritius
" —	Nederlandsch	Marij en Hillegonda	J. Visser	K. George Town	24 Julij	"
" 13	Engelsch	Charlotte	Licks, Wasser.	Whampoa	23 Junij	Bombay.
" —	Nederlandsch	Willem Daniel	F. de Meester	Amsterdam	12 Mei	Batavia.
" —	"	India	R. J. Rijken	Rotterdam	10 "	"
" —	Amerikaansch	Architach	G. Potte	Canton	8 Julij	"

Aangekomen Schepen te Batavia.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Agenten.
Aug. 11	Nederlandsch	Orion	C. M. Borghorst	Samarang.	8 Aug.	"
" —	Nederl. Indisch	Djileka	Mohamat Koenu.	Muntok	22 Julij	D. N. Buijs en co.
" —	"	Sario Barabang	Hoorpat	Cheribon	8 Aug.	"
" 12	Nederlandsch	Vier Gezusters	P. Verschuur	Melbourn	28 Junij	B. Kopermit en co.
" —	"	Antoinetta Maria	J. P. Heuser	Port-Philip	30 "	Kreglinger Dammier en co.
" —	"	Timor	T. Agema	van de Oost	"	B. Kopermit & co.
" 13	"	Marij Hillegonda	L. Visser	K. G. Town	22 Julij	G. Suermondt & co.
" —	"	Euterpe	A. Kuipers	Melbourn	3 Junij	"
" —	Nederl. Indisch	Etlem	J. G. Lebert	Samarang	11 Aug.	John Fryce en co.
" —	Fransch	Le Regent de Rouen	R. Hysniard	Melbourn	6 Julij	G. Suermondt & co.
" —	Nederlandsch	Jacoba Cornelia	G. M. Lodewijks	San Francisco	21 Mei	"
" —	Nederl. Indisch	Salim	Sech Drahim	Indramayoe	12 Aug.	"
" —	Amerikaansch	Oriental	J. J. Heand	Soerabaya	10 "	Hughan.
" —	"	J. G. Adams	Lewis	van de Oost	"	Paine, Stricker en co.
" 14	"	Niobe	"	van de West	"	"
" 15	Nederlandsch	Nederland	T. Ruijter	Australie	"	G. Suermondt en co.
" —	Nederl. Indisch	Alnoer	"	van de Oost	"	Coulster.
" —	"	Faid Alim	"	Riau	"	"

Vertrokken Schepen van Batavia.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Aug. 13	Nederl. Indisch	Balbeem	Mohamat Arip	Bandjermassing.
" —	Pruss.	Postdam	A. Riedel	Nederland.
" 15	Zweedsch	Skogman	Zakrisson	Schwarzig.
" —	Nederlandsch	Java's Welvaren	Wittebol	Nederl.
" 16	Amerikaansch	Niobe	"	Amerika.
" —	Nederl. Indisch	L'Espérance	F. M. Hornung	Soerabaya.

In lading liggende Schepen te Batavia.

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	Anna Margaretha	J. J. S. Ruhl	Samarang	Tiedeman en van der Burg.
"	Jacatra	Boys	Rotterdam	van Omsbergen Ruis en co.
"	Konink. Ned. Yacht Club	van Lindern	London	"
"	Deligence	L. Smit	"	Kreglinger, Dammier en co.
"	Antoinette Maria	J. P. Heuser	"	"
"	Alegone	Haacke	Amsterdam	Basing, Schröder en co.
"	Cornelia	H. Visser	"	Huizer en Schuurman.
"	Goede Verwachting	F. J. Rotgans	Samarang	Paine, Stricker en co.
"	Philip van Marnix	M. van Duyn	"	B. Kopermit en co.
"	Vier Gezusters	Wiegminck	"	"
"	Admiraal van Boensbeek	P. Kley	"	"
"	Admiraal Tromp	J. van Tubergen	"	"
"	Vier Gezusters	P. Verschuur	"	"
"	Timor	F. Agema	"	"
"	Amstel	Rademaker	Wijnkoopersbaai	"
"	H. Vincentius van Paulo.	K. H. de Groot	"	"
"	Europa	H. Poort	Soerabaya.	de Weert, Rayl en co.
"	Hellevoetlaai	de Vos	"	Rydat en Vinje.
"	Euterpe	A. Kuipers	"	G. Suermondt en co.
"	Marij en Hillegonda	L. Visser	"	"
"	Jacoba Cornelia	G. H. Lodewijks	"	"
"	Nederland	T. Ruijter	"	"
"	Tweeling Zusters	W. F. Carst	Samarang	E. Moormans & co.
"	Nijverheid	E. L. Kerckstra	London	Maelsine, Watson en co.
"	Naga Laut	J. Winter	Samarang	John Fryce en co.
"	Ellen	J. C. Lebert	"	"
"	Harriet	J. G. C. Ross	Cocos Eiland.	Adam en co.
"	Tatas Bandjermassing	Sariop Abdulla	Bandjermassing	D. N. Buijs en Co.
"	Mias Denmark	Ahas	"	"
"	Djileks	Mohamat Koenu.	Soerabaya.	"
"	Eijoeser	Said Aboebakar	Samarang	"
"	Jadoel Wadoet	Said Asef	"	Coulster
"	Alfulk	Said Baradja	"	"
"	Fatahool Hair	Said Alkaz	"	"
Chineesch	Time	Hadden	"	"
Russisch	Onni	R. Albrecht	"	"
Engelsch	Metropolis	Lange	Singapore	Hughan.
"	Flida	C. Matheson	Akyab	Kreglinger, Dammier en co.
Bremer	Mississippi	Henrici	"	Hughan.
Deensh	Indiamer	Hansen	Nederland	John Fryce en co.
Fransch	Le Paquet de Panama	Bernard	Nantes	G. Suermondt en co.
Amerikaansch	John Quincy Adams	Lewis	Amerika	Paine, Stricker en co.
"	Oriental	Reard	"	Hughan.

De Nederlandsche Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te Samarang.

Datum.	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Van
Aug. 4 N. I.	Sayan Maskoor	Hadjie Joesoep.	Banjermass.	
"	"	Jodul Karim	Sumanap.	
"	5	Alnoer	Sech Baharmoes	Batavia.
"	6	Lachmadie	Sech Sahak	Amboina.
"	9	st. Koningin der Nederl.	J. Deighton	Batavia.
"	"	st. Banda	H. Schmidt	"
"	"	Naim Balgoer	Achmat Tagie	Sumanap.

Vertrokken Schepen van Samarang.

Datum.	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Naar
Aug. 4 N. I.	Bacht Mastora	Said Alhabassy.	Soerabaya.	
"	"	Naga Laut	J. Winfer	Batavia.
"	5	Bientang Anam	S. van Hulstijn	Soerabaya.
"	"	Brekat	Moh. Ali	Banjermass.
"	7	Pielades	J. B. Perrij	Tagal.
"	8 Ned.	Orion	C. M. Borghorst	Batavia.
"	"	Java's Welvaren	Wittebol	Batavia.
"	Eng.	Emigrant	E. Lewis	Singapore.
"	10 Ned.	Timor	F. Agema	Batavia.

In lading liggende Schepen te Samarang.

Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederl. Indisch	Cornelia	Tjia Kim Siang	Riouw en Singapore	Gesagvoerder.
"	Ellen	J. C. Lebert	Batavia	B. Kopersmit en co.
"	Anna Johanna	W. A. S. Valberg	"	Gesagvoerder.
"	Sayan Maskoor	Hadjie Joesoep	"	"
"	Djoedul Karim	Said Segaf	Pontianak	"
"	Alnoer	Sech Baharmoes	Batavia	"
"	Lachmadie	Sech Sahak	"	"
Nederlandsch	Castor	P. F. Lange	Nederland	B. Kopersmit en co.
"	Wilhelmina Catharina	de Groot Stiffrij	"	MacNeill en co.
Portugeesch	Smyrina	J. F. Grill	"	Gesagvoerder.
Bal.	Renganis	P. van Hartrop	"	"

Aangekomen schepen te Soerabaya.

Datum.	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Van
Aug. 5 N. I.	Nawan Ehjoesoor	J. C. Monteiro	Batavia.	
"	6	st. Padang	F. F. A. Forsille	Bakassar.
"	"	Asultanie	Sech Magrie	Banjermass.
"	7	Hoklieng	Tjoa Kielik	Balie (Bad.)
"	8	Kasbilmas	Said Jaffar	Batavia.

Vertrokken schepen van Soerabaya.

Datum.	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Naar
Aug. 4 Ned.	Zuid Holland	S. de Boer	Amsterdam.	
"	N. I.	El Joesoor	Sech Yahya	Sumbawa.
"	5	Fathul Joesoor	Intje Hamsa	Samarang.
"	6	Fatahool Rachman	Hadjie Karim	Banjermass.
"	8 Ned.	Jan Schouten	J. Coening Meyer	Nederland.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	Mercurius	D. Visser	Nederland	Ruyt, Cramer en co.
"	Jan Daniel	D. C. Rietbergen	"	W. Cores de Vries.
"	Zee-meuw	H. L. Kuyser	"	Hoekstra Gijzing en co.
"	Willem de Clercq	P. Ouweland	Nederland	Fraser Eaton en co.
Amerikaansch	Oriental	J. J. Heard	Boston	"
Nederl. Indisch	st. Ambon.	A. Hugenholts	Batavia	W. Cores de Vries.
"	Alasmanio	Sech Soenkar	"	Sech Hassan.
"	Kiem Iemasing	Ho Kow	Balie	Gesagvoerder.
Fransch	Alexandre Bertrand	S. Guillemin	"	P. Kervel en co.
"	Vaillane Basque	F. Got	"	"

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met het Ned. schip *Aruba*: de heer J. H. Beslaerts.
 Met het Ned. schip *Koninklijke Nederlandsche Jachtclub*: 24 Chinezen.
 Met het Ned. schip *Anjer*: de heeren Huet. — Grenier.
 Met het N. I. schip *Ellen*: de heer J. D. A. van der Hoeven. — de jonge heer F. Beer.

Handelsberigten.

Aan- en Uitvoer te Batavia van den 12 tot en met den 16 Augustus 1854.

AANVOER.

Van Becassie per prauw sampang gez. Sawang. 180 pic. rijst.
 Van Maouk per prauw sampang gez. Kamlaw. 180 zakk. rijst. *Gesagv.*
 Van Karang Serang per prauw sampang gez. Dieng. 150 zakk. rijst. *Oetj Liawkong.*
 Van Tjelijentjing per prauw sampang gez. Alie. 200 pic. rijst. *Niekien.*
 Van Becassie per prauw sampang gez. Zakiem. 200 zakk. rijst. *Peklong.*
 Van Tanara per prauw sampang gez. Bocang. 110 pic. rijst. *Anheng.*
 Van Indramajoe per prauw sampang gez. Kanteng. 252 pic. rijst. *Tjo Ding.*
 Van Cheribon per ned. ind. bark *Fatahool Hair* gez. Said alie bin Alkaf.
 1053²/₁₀₀ pic. suiker. 2 kn. sagomeel. *Pains Stricker en co.*
 742²/₁₀₀ " " *G. Sourmont en co.*
 Van Becassie per prauw sampang gez. Jimin. 600 pic. rijst. *Tan Siang.*
 Van Krawang per prauw sampang gez. Sariapien 200 zakk. rijst. *Kiang.*
 Van Pamanoeckan per prauw sampang gez. Raksa. 244²/₁₀₀ pic. koffij. *Hofland.*
 Van Tjiringien per prauw sampang gez. Yang. 120 pic. rijst. 70 do. gomelastiek. *Tjoe Sengkoat.*
 Van Indramajoe per prauw sampang gez. Srima. 196 pic. rijst. *Go Soekwee.*
 Van Indramajoe per prauw sampang gez. Golen. 224 pic. rijst. *Loa Atie.*
 Van Indramajoe per prauw sampang gez. Ainal. 252 pic. rijst. *Kwo Kok.*
 Van Indramajoe per prauw sampang gez. Dool. 252 pic. rijst. *Oetj Tjie.*
 Van Indramajoe per prauw sampang gez. Aliet. 252 pic. rijst. *Tjo Teng.*
 Van Tjiringien per prauw sampang gez. Koeij. 150 pic. rijst. 15 do. gomelastiek. *Oetj Koanko.*
 Van de Lampons per prauw Tjemplong gez. Dollok. 50 pic. gomelastiek. 1 1/2 do. koffij. *Gesagv.*
 70 " " *Ida.*
 33²/₁₀₀ pic. " 12 ps. koperwerk. *Oesman.*
 17²/₁₀₀ " " *Hadjie Abdulla.*
 18²/₁₀₀ " " 3²/₁₀₀ do. zw. peper. *Intje Ahad.*
 26²/₁₀₀ " " 1 cattie witte vogelnestjes. *Intje Awang.*
 Van de Lampons per prauw Kollek gez. Mohamed. 30 pic. gomelastiek. *Gesagv.*
 Van Samarang per ned. schip *Grion* gez. Borghorst agt. Kopersmit en co.
 200 pic. tin. *N. H. M.*
 200 pic. rotting. 2210 do. suiker. *Haager Schuurman en co.*
 3000 ps. buffelhuiden. *Bahre en Kinder.*
 5003²/₁₀₀ pic. suiker. *MacNeill en co.*
 1495 pakk. tabakbladeren. 2 kn. chin. thee en 1 kist. *Agenten.*
 Zijnde bestemd voor Nederland.
 Van Bandjermassing en Cheribon per ned. ind. schoener *Sris Braham* gez. Hoornat.
 21800 ps. maloeka matten.
 8 1/2 koy. rijst. te Cheribon geladen *Gesagv.*
 Van Glasgow per Eng. schip *Flida* gez. Macheson agt. Adam en co.
 7 kn. medicijn. 20 ps. machinerien. 12 tonn. steenkolen. 118 coll. garens. 420 do. manufact. *Agenten.*
 102 coll. manufact. *Pitcairn Syme en co.*
 50 md. aardewerk. 397 coll. manufact. *Martin Dycs en co.*
 78 coll. manufact. *Maclaine Watson en co.*
 10 " " *Anderson Tolsen en co.*
 24 " " 1 kt. machinerien. *MacEwen en co.*
 37 " " *Order.*
 212 coll. kat. en wel goederen. 2663 stav. en bund. ijer. 478 coll. heutwerk. *lad. voor Singapore en Penang.*

Van Manilla per ned. schip *Nyverheid* gez. Kerkstra agt. Maclaine Watson en co.
 3 kn. man. sigaren. *Pains Stricker en co.*
 33 " " *Arathoon.*
 328 " " *Martin Dycs en co.*
 8021 pic. suiker. 240 do. sapanhout. 870 bn. hennep. 2072²/₁₀₀ pic suiker. *lading voor Londen.*
 Van China per ned. schip *K. N. Yachtclub* gez. van Lindern agt. van Ommeren Rueb en co.
 300 kn. chin. goederen. *Busing Schröder en co.*
 317 " " *de Weerd Ruyt en co.*
 7 " " *Bahre en Kinder.*
 13 " " *Pundel en Stiehaus.*
 949 coll. " *Tiedeman en van der Burg.*
 12 kn. en 870 pakk. papier. 5076 coll. div. chin. goederen. *Order.*
 Van de Lampons per prauw schuit gez. Aijan. 272²/₁₀₀ pic. gomelastiek. *Intje Samail.*
 Van Soerabaja per ned. schip *Anjer* gez. P. Esink agt. Pains Stricker en co.
 925²/₁₀₀ pic. suiker. *Grappre Moliers en co.*
 60 pic. rotting. *Ruyt Cramer en co.*
 Zijnde bestemd voor Nederland.
 1 kt. tongen. *aan boord gebl. lad. v. Nederland.*
 Van Singapore per Deen. schip *Indramajoes* gez. Hansen. agt. Metzendorff Wilmans en co.
 2750 ps. planken. 200 zakk. tarwe. *Agenten.*
 1000 ps. " *Adam en co.*
 30 bn. goenie zakken. *Martin Dycs en co.*
 1 kt. koopmanschappen. *E. Moormann en co.*
 60 vt. gez. vleesch. 80 pakk. touwwerk. *Plump.*
 201 blokken. *Huyhan.*
 286 kn. paarl. sago. 382 zakk. zw. peper. 174 kn. gambier. 13 zak. witte peper. 45 bn. kruidnagelen. 200 pakk. thee. 2280 stukken sapanhout. 850 pakk. rotting. 1100 ps. buffelhoorn. 600 kn. cassia. 1 kt. koopmanschappen. *lad. bestemd voor Europa Agenten.*
 Van Samarang per ned. ind. schip *Ellen* gez. Lebert agt. John Pryce en co.
 245 stuks duigen. 90 do. kl. balken. 86 do. chin. doodkist planken 615 do. balken. *Agenten.*
 67 ps. batik sarongs. 10 pic. werk. *Gesagv.*
 Van de Lampons per prauw Bidar gez. Hadjie Achmad. 100 pic. gomelastiek. *Gesagv.*
 Van de Lampons per prauw Lantja gez. Intje Hamid. 70 pic. gomelastiek. *Gesagv.*
 Van de Lampons per prauw Lantja gez. Terang. 40 pic. gomelastiek. *Gesagv.*
 4 " " *Intje Oesin.*

UITVOER.
 Naar Nederland per Pruis. schip *Potsdam* gez. Riedel agt. Bahre en Kinder.
 50 legg. arak 41 pic. rotting. 147 do. gomelastiek. 4353 do. suiker 118 do. cassia vera. 30 do. rijst. 240 bn. kamfer. 2000 ps. buffel huiden. *Agenten.*
 1 kt. wollen goederen. uit entrep. *Maclaine Watson en co.*
 Naar Nederland via Samarang per ned. schip *Jacoba Christina* gez. Berk agt. Haager en Schnurman.
 926 kn. manufact. 50 do. specie. *H. H. M.*
 2 kn. manufact. *de Weerd Ruyt en co.*
 1 " " *Kopersmit en co.*
 22 kn. provisien. 30 vs. vleesch. 10 ps. gerk. do. 30 hammen. 30 ks. kazen. 3 do. dranken. 2 do. chocolad. 4 do. provis. *Gesagv.*
 zijnde aan boord gebleven lading van Amsterdam.
 250 pic. tin. *N. H. M.*
 Naar Nederland via Samarang per Zweed. schip *SKogman* gez. Zackrisson agt. Paine Stricker en co.
 50 legg. arak. 50 pic. witte peper. 50 do. zw. do. 7 do. kaneel. 30 do. rotting. 937 do. suiker. 6 do. buffelhoorn. 1500 ps. buffelhuiden. 500 do. kochuiden. *Bahre en Kinder.*

Aan- en Uitvoer te Samarang van den 4 tot en met den 11 Augustus 1854.

AANVOER.

Van Banjermassing per ned. ind. bark *Saijan Maskoor* gez. Hadjie Mohamat Joesoep.
 88 pic. trassie. *Ho Pikking.*
 5 " was. *Goei Kingsan.*
 29860 boss. rotting. 42 kod. rottinghoeden. *Gesagv.*
 3 corg. rottinghoeden. 28 pic. sintok bast. 9 do. katjang kedelee. 20 do. trassie. 60 katt. witte dammar en 5 pic. was. *Poa Keestang.*
 13 pic. was. *Oetj Pikwatj.*
 13 pic. was. 4 do. gutha percha. 2 do. witte dammer. 53 kod. rottinghoeden. 4 do. katjang matten. 4 do. rottingkassen. 24 theils stofgoud. 1130 silv. sp. matten en 290 do. guldena. *Lim Tansing.*

Van Batavia per ned. ind. bark *Alnoer*. gez. Sech sahat Baharmoes.
 2 kn. glaswerk. 4 do. nanking en haarlemmerband. 1 do. mesen en vorken. (4 bn. laken. uit entrep. aldaar.) *van Maanen en co.*
 5 ramen vilt. 1 kt. kat. goederen. 1000 ks. jap. koper. *MacNeill en co.*
 2 kn. eau de cologne. *Dorrepal en co.*
 8 kn. ong. katoen. 2 do. gew. katin pandjangs. 5 bn. drills. 10 halve en 5 heele vs. loodwit. 3 kn. gew. katoen en 1 pul olie *Knagge en co.*
 420 zakk. tarwe 13 do. amandelen en 4 blikk. meel. *Jasper.*
 625 stuk batv. vloer steenen. *Said abd. Moesawa.*
 6 kn. lijnwaden. *Tjo Lak.*
 3 pott. honing. 4 corg. batv. doeken. 12 stuks flanel. baadjes. 10 do. arab. tulbanden. 1 kt. lijnwaden. 2 led. trommels. 1 kt. rotjnen en 1 flesch arab. ghie. *Order.*
 1000 stuks granaten. *Havenmeester.*

Van Balie per Bal. schip *Kotter Castor* gez. Sariedjo.
 136 stuks. varkens. *MacNeill en co.*

Van Amboina en Sumbawa over Sumanap per ned. ind. bark *Lachmadie* gez. Sech sahat bin aboot bin Sahak.
 1 pic. java koperwerk. 90 katt. chin. valsch koralen. *Order.*
 138 st. lingos balken. 135 do. do. plank. en 150 do. paarden. *Ges.*
 19 vn. gest. vleesch en 4 pic. wortelhout. *Sech said b. Oemar bin Oen Alkatric.*

Van Batavia per ned. ind. stooms. *Koningin der Nederland* gez. Deighton.
 3 kn. wit katoen. 1 do. aardewerk. 4 do. en 5 md. provisien. 4 vs. oesen tongen. 50 kn. kaas en 8 vs. vleesch. *v. d. Broek en Veecken*
 80 kn. zwaer katoen. *N. H. M.*
 28 kokers 6 kn. geneesmiddelen. 1 pak en 125 kn. diversen en 1 baal. *Havenmeester.*

25 ks. blik. 1 do. provisien. 1 do. epauletten. 1 do. sigaren. 1 pak schoppen. 1 oxh. wijn. 12 st. kazen. 3 kn. gew. katoen. 1 do. speelgoed. 1 do. boeken. 3 do. kuin pandjangs en slendangs 1 do. gebl. katoen. 2 do. beddetijk. 6 do. gew. katoen. 1 do. standaard monster. 5 do. kat. doeken. 2 bn. gedr. do. 2 kn. modevaren. 1 do. diverse. 2 do. kramerjeen. 3 coll. pleetwerk. 6 kn. linnea goederen. 1 do. katoen. 1 do. zweepen. 2 do. madapoll. 5 do. cam brica. 2 do. neteldoek. 1 do. tin en blikwerk. 1 vt. zwartsel. 5 kn. Zw. traan potasch. parabas enz. 1 kt. glaswerk. 1 do. meubels. 1 do. slijpsteen. 1 do. brandwezen en 12 do. madera. (1 pak regaal uit het regaal pakh. aldaar.) *Order.*

2 kn. chin. ruwe zijde. *Said aloei Satrie.*
 24 kn. en 4 bn. lijnwaden. 5 vn. meel. 2 pic. varkens olie en 20 katt. chin. medicijnen. *Lim Hoo.*

1 bl. en 2 kn. lijnwaden. *Said Hassan Baamar.*
 5 pic. apiater. 64 do. harst. 1 kt. eur. bijtels. 1 pic. oud koper. 9 kn. en 1 bl. lijnwaden. 1 pik. lood. 13 pr. gebord. muilen en 20 katt. dammar. *Te Tjoping.*

UITVOER.

Naar Batavia per ned. ind. bark *Naga Laut* gez. J. Winter.
 1228 stuks balken. 90 do. duigen. 11 do. chin. doodkist planken en 1 zwalp. *Kopersmit en co.*

Naar Soerabaya per ned. ind. bark *Bach Mastora* gez. Said Ibrahim Alhabassij.
 3 kn. eswaren. 20 tromm. beschuit. 1 md. en 4 kn. provis. *Krut-hoffer en Soesman.*

1 ijzeren tabaksper schroef. *Knagge en co.*
 11 kn. en 20 raden affuiten en 1 kt. harnachementen. *Havenmeester*
 40 pic. koriandersaad. 53 vn. bier. 1 ledikant. 2 st. houtw. 2 kn. en 1 rol chin. zijde. 12 cod. java gebatik serongs kleedj. en slendangs. 20 do. beng. tjaols. 1 kt. zijde plangies. 28 pic. wildenoeten. 2 kod. blikk. trommels. 2 do. lederen muilen. 40 katt. koper draad. 15 kod. java matten. 4 st. verlatk leder. 3 do. eur. broekengoed. 4 do. tricots. 1 do. laken. 60 do. wollen dekens. 7 pakk europ. katoen. franjes. 25 ff spermawetie kaazen. 1000 stuks led. flesschen. 17 kn. diverse kleinigheden. 10 pic. java koperw. en 6 stell. wagenpaarden tuigen. *Gesagv.*

Naar Nederland over Batavia per ned. schip *Orion*. gez. Borghorst.
 5004 pic. suiker. *MacNeill en co.*
 222.924 ff tabak en 1 kt. thee. *Kopersmit en co.*

Naar Nederland per ned. schip *Java's Welvaren* gez. Wittebol.
 2199 pic. suiker. 3944 do. koffij en 25 do. rotting. *N. H. M.*

Naar Nederland per ned. schip *Timor* gez. F. Agema.
 50 pic. rotting. 688 do. koffij en 1019 do. suiker. *Kopersmit en co.*

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 4 tot en met den 9 Augustus 1854.

AANVOER.

Van Sijdnej per Fr. schip *Vaillant Basque* gez. Got agt. Kervel en co.
 2800 ff sterling aan gouden munt. 460 ks. wijn en 19 kn. mosterd *Agenten.*

Van Banjermassing per de schoener *Asultanie* gez. Sech abd. Magarie
 300 boss. rotting. 5350 st. maloekoe matten en 3700 do. kadjang do. 100 do. planken. 4 pic. glam basten. *Gesagv.*

Van Bushire via Batavia per ned. bark *Nawan Eldjoesoor* gez. Monteiro agt. L. John.
 968 zakk. dadels. 320 do. tarwe. 933 kalb. ghie. 300 do. rozenwater 255 ks. rozijnen. 122 do. korenten. 453 do. gedr. vruchten. 1114 st. turks. goud. 1812 st. sp. matten. 2100 st. gouden dukaten 130 st. sp. matten en eenige provis. en kleinigheden.

Van Macasser en Molukkos per de stooms. *Padang* gez. Perrille agt. Cores de Vries.
 1²/₁₀₀ pic. foelie. 5 pic. notenmuscaat. *Order.*
 262 zakk. noten. *Tjo Pingtjie.*
 21 kn. lijnwaden. 5 pakk. yzerdraad. 9 kn. papier. 11 pakkon was. *Adam en co.*
 170 pakk. was. 1 baal tabak. *N. H. M.*
 Van Balie per schoener *Hoklieng* gez. Tjoa Kielik agt. Gesagv.
 185 pic. klapper olie. 25 pic. koffij en eenige kleinigheden. *Agent.*

UITVOER.

Naar Riouw via Grisee per ned. bark *Fathal Kair* gez. Go Ingwaj
 600 pic. rijst. *Go Ngotian.*

Naar Sumbawa per ned. bark *Aldjoesoor* gez. Sech mohamat Yahia.
 12²/₁₀₀ pic. suiker. 1075 aan sp. matten en eenige kleinigheden di. verse Arabieren.
 8 kn. calicots. *Kervel en co.*

Naar Balie per ned. schoener *Kiem Iemasing* gez. He Kow.
 85 st. led. olie tonnen. 6000 do. spiegeltjes. 15 do. fed. olie tonnen 1 kt. thee en eenige kleinigheden. *Gesagv.*

Naar Bandjermassing per ned. bark *Fatahool Rachman* gez. Hadjie Abdul Karin.
 15²/₁₀₀ pic. java koperwerk. 3 pic. do. medicijn en eenige st. manufact. en kleinigheden *Diverse Banjerassen.*

Naar Nederland per ned. schip *Jan Schouten* gez. Koning Meijer.
 1000 pic. tin. *N. H. M.*
 3289²/₁₀₀ pic. tabak bladeren. *Adam en co.*
 100 pic. rijst. *Fraser Eaton en co.*
 5253²/₁₀₀ pic. suiker. 474 st. koe en buffelhuiden 93²/₁₀₀ pic. rott. 20²/₁₀₀ ks. java sigaren. *Kervel en co.*

Naar Nederland via Batavia per ned. schip *Anjer* gez. Esink.
 925²/₁₀₀ pic. suiker. *Grappre Moliers en co.*
 50 pic. rotting. *Ruyt Cramer en co.*

Naar Nederland via Batavia per ned. schip *Bellatrix* gez. Sandberg.
 1203²/₁₀₀ pic. suiker. 23 do. goelhout. 100 do. rotting. 40.000 st. koffij zakken. 1 ijzeren balans. 2 ks. merk ijer. *N. H. M.*